

Esiopetuksen opetussuunnitelmapohja v1.0

Sisällysluettelo

Esiopetuksen opetussuunnitelmapohja v1.0

Esiopetuksen OPS

lin kunnan esiopetussuunnitelma

Luku 1.2. Ryhmien erityistarpeet ja lasten tarpeet: isot esiopetusryhmät kouluilla, päiväkotien päiväjärjestys , yhdysluokkaopetus - aikaa erillisryhmille Esiopetuksen ilmoitustaulu (luonnos)

Huomaa!

Huomaa!

UKK

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Perusteiden määrittelyä

Perusteiden tehtävä ja taustaa

Perusteiden sisältö

Säädösviittausten tarkoitus

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen

Opetussuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Opetuksen järjestäjän vastuu

Muut paikalliset suunnitelmat

Erilaisia vaihtoehtoja ja lukuvuosisuunnitelma

Opetussuunnitelman laadinnassa huomioitavaa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Osallisuus ja yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa

Lapsen oikeus ja henkilöstön velvollisuus

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelman päivittäminen

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

lin opetussuunnitelma ja keskeiset ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelma

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Esiopetuksen suunnittelu ja toteutus

Esiopetuksen keskeinen tehtävä

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Lainsäädännöllistä taustaa

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Järjestämistä ja yhdenvertaisuutta edellyttävät lait
- Esiopetuksen opetuskieli
- Esiopetuksen tavoitteet

Käytännön työtä ohjaavia velvotteita

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Esiopetuksen kesto
- Opetussuunnitelma, monikulttuurisuus ja osallisuus
- Huoltajien osallisuus
- Esiopetuksen maksuttomuus
- Turvallinen oppimisympäristö
- Muut palvelun tuottajat

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Johdonmukainen kokonaisuus
- Esiopetuksen erityinen tavoite
- Esiopetus tavoitteellisena toimintana
- Esiopetuksen toimintatavat
- Esiopetukseen osallistuminen

2.3 Arvoperusta

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Oikeus ainutlaatuisuuteen, osallisuuteen ja oppimiseen
- Oikeus iloon, erilaisuuteen ja yhteisöllisyyteen
- Oikeus hyvään opetukseen, kannustukseen ja ilmaisuun
- Henkilöstön avoin ja kunnioittava asenne
- Kestävä elämäntapa, tasa-arvo ja sitoutumattomuus

2.4 Oppimiskäsitys

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Esiopetuksen oppimiskäsityksen määrittelyä
- Esiopetuksen lähtökohta ja menetelmät

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Johdanto

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Laaja-alaisen osaamisen määrittelyä
- Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä
- Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen

Ajattelu ja oppiminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Luottamuksen vahvistaminen

Keinoja oppimisen vahvistamiseksi

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Vuorovaikutustaidot

Keinoja vuorovaikutuksen kehittämiseen

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arjen taidot

Keinoja arjen hallintaan

Monilukutaito

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Viestien tulkinta ja tuottaminen

Keinoja monilukutaidon kehittämiseen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tieto- ja viestintäteknologia kansalaistaitona

Keinoja tieto- ja viestintäteknologiaan tutustumiseen

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Demokratia, kestävä tulevaisuus ja lasten oikeudet

Keinoja osallisuuden lisäämiseen

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Johdanto

Toimintakulttuurin määrittelyä

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

lin kunnan painotukset

Johdanto

Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohta

Avoin vuorovaikutus ja yhteisöllisyys

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Oppiva yhteisö

Keinoja iloon ja oivallukseen

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Osallisuus

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oman toiminnan ohjaus

Liikunta, rauhoittuminen ja turvallisuus

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöt

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

lin esiOPS

Johdanto

Yhteistyön tavoitteet

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polku

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajat

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Muu varhaiskasvatus ja perusopetus

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Johdanto

Yleisten ja toimintakulttuurin tavoitteiden huomioiminen

4.1 Monipuoliset työtavat

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Monipuolisten työtapojen valinta ja käyttö

Oppimisen väline ja kohde

Leikit, pelit ja kokeilut

Toimivat oppimisympäristöt

Työtapojen kehittäminen

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Arvioinnin 2 tehtävää

Keskeiset tiedonlähteet

Jatkuva havainnointi ja monipuolinen dokumentointi

Rohkaiseva ja kannustava palaute

Itsearviointi

Tietojen siirtäminen

Opetushenkilöstön itsearviointi

Osallistumistodistus

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Johdanto

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Oppimiskokonaisuuksien muodostaminen
- Esiopetuksen luonne ja oppimiskokonaisuudet
- Oppimiskokonaisuuksien tavoite ja toteutus
- 5 kokonaisuutta

Ilmaisun monet muodot

Johdanto

- Ilmaisutaitojen merkitys

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

- Ilmaisun eri muodot

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Musiikillinen toiminta
- Käsityöt
- Kuvailmaisu
- Suullinen ja kehollinen ilmaisu

Kielen rikas maailma

Johdanto

- Oppimisen kohde ja väline

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

- Vuorovaikutustaidot ja kielitietoisuus

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)
- Kielitaidon kehittymisen tukeminen
- Kuunteleminen ja puhuminen
- Lukeminen ja kirjoittaminen
- Oma tuottaminen
- Lastenkirjallisuus
- Motoriikka
- Vertaileva kielitieto

Minä ja meidän yhteisömme

Johdanto

- Laajeneva elinpiiri

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikalliset tarkennukset)
- Osallisuus ja tunnetaidot

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

- Historia ja perinne

- Yhteiskunta, media ja lapsen oikeudet

- Eettinen kasvatus

- Uskonnot ja katsomukset

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Johdanto

- Matematiikka, ympäristö ja teknologia

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

- Matematiikka

- Luonto ja teknologinen ympäristö

- Kokeilu ja toiminnallisuus

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

- Matemaattiset taidot

Kasvan ja kehityn

Johdanto

- Arjen taidot

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikalliset tarkennukset)

- Liikunta

- Ruokailu ja kuluttaminen

- Hyvinvointi ja terveys

- Turvallisuus

4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Johdanto

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

- Yleiset kasvatus- ja oppimistavoitteet

- Esiopetuksessa käytettävät kielet

Erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat esiopetuksessa

- Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

- Saamelaiset

- Romanit

- Viittomakieli

- Vieras- ja monikieliset

Kaksikielinen esiopetus

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kaksikielisen opetuksen tavoitteet

Suppea ja laaja

Kaksikielisen opetuksen toteuttaminen

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy esiopetuksessa

Muu laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Suppeampi kaksikielinen esiopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kielirikasteinen esiopetus

5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Paikallisesti päätettäviä asioita

Johdanto

Käsitteiden määrittelyä

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tukimateriaalia

Kolmiportainen tuki

Tuen tarpeen arviointi

Yhteisöllisyys ja yksilöllisyys

Varhainen tuki

Tuen järjestämisen lähtökohta

Oman esiopetusryhmän ensisijaisuus

Tietojen siirto

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Tuen mahdollisuus ja periaatteet

Tuen ja oppilashuollon ero

5.3 Yleinen tuki

lin kunta

Näistä ainakin on päätettävä (paikallinen tarkennus)

Vaikeuksien ehkäisy

Ensimmäinen keino

Monipuolinen yhteistyö

5.4 Tehostettu tuki

lin kunta

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Säännöllinen tai monipuolinen tuki

Opettajan tehtävät

Erityinen tuki harvinaista

Pedagoginen arvio

Pedagoginen arvio UKK (paikallinen tarkennus)

Yhteistyö oppilashuollon henkilöstön kanssa

Pedagogisen arvion laadinta

Pedagogisen arvion kuvaukset

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppimissuunnitelma UKK (paikallinen tarkennus)

Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelman tavoitteet ja laadinta

Oppimissuunnitelman tiedot

5.5 Erityinen tuki

lin kunta

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kun tehostettu tuki ei riitä

Päätösvaihe ja päätös ilman selvitystä

Erityisen tuen sisältö

Hojks

Oikeus muuhukin tukeen

Pedagoginen selvitys

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

2 selvitystä ja arvio

Pedagogisen selvityksen kuvaukset

Aikaisemman tiedon hyödyntäminen

Muiden asiakirjojen hyödyntäminen

Erityisen tuen päätös

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Erityisen tuen päätöksen teko

Päätös ilman tehostettua tukea

Erityisen tuen tarpeellisuuden tarkistaminen

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Hojks

Hojksin laadinta

Hojksin sisältämät tiedot

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja tiedonsiirto

Hojksin tarkistaminen

Pidennetty oppivelvollisuus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Oppivelvollisuuden pidentäminen ennen viskaria* (paikallinen tarkennus)

Oppivelvollisuuden pidentäminen viskarin* aikana (paikallinen tarkennus)

Oppivelvollisuuden pidentäminen

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirin kuuluvat lapset

Varhainen tiedottaminen

Opetuksen järjestämisen 3 tapaa

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Paikallisesti päätettävät asiat

Osa-aikainen erityisopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Oikeus osa-aikaiseen erityisopetukseen

Joustavat järjestelyt

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Lapsen oikeus tukipalveluihin

Tulkkaus

Avustaja

Apuvälineet

Tuen suunnittelu

Tuesta päättäminen

5.7 Paikallisesti päätettävät asiat (koottuna)

Paikallisesti päätettävät asiat (koottuna)

6. Oppilashuolto

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Esiopetuksessa käytettävät käsitteet

Oppilashuollon merkitys

Lapsen oikeudet

Ero oppilashuollon sekä kasvun ja oppimisen tuen välillä

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

lin kunnan osuus

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Yhteistyö SOTEn, lapsen ja huoltajan kanssa

Henkilökunnan ensijainen vastuu ja oppilashuollon palvelut

Yhteistyö huoltajan ja eri ammatilaisten kanssa

Oppilashuollon jatkumo

Oppilashuoltoryhmät

Oppilashuollon UKK (paikallinen tarkennus)

Oppilashuollon 3 ryhmää

Oppilashuollon ohjausryhmä

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä

Asiantuntijaryhmä

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

lin kunnan osuus

Oppilashuolto osana toimintakulttuuria

Lapsen ja huoltajien osallisuus

Lapsen oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin

6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lin kunnassa

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Yksilökohtaisen oppilashuollon määrittelyä

Vapaaehtoisuus

Asiantuntijaryhmän toiminta

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja oikeudet

Oppilashuoltokertomus

Tietojen tallennus ja luovuttaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Oppilashuoltorekisteri

Potilas- ja asiakasrekisterit

Oppilashuollollisten tietojen luovuttaminen

Opetuksen järjestäjän vaihtuminen

6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

lin kunnan oppilashuoltosuunnitelmat

Laajapohjainen valmistelu

Oppilashuollon 3 suunnitelmaa

Kunnallisten linjausten huomioiminen

6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Riittävä yhdenmukaisuus

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Suunnitelman laadinta, tarkistaminen ja siihen perehdytys

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kokonaistarpeen arviointi

Arvion tehtävä ja toteuttaminen

Oppilashuoltosuunnitelman sisältö

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus

Yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat

a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Suunnitelman sisältö

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Suunnitelman sisältö

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus

Yksilökohtaisen oppilashuollon käytännöt

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Lasten ja huoltajien osallisuus

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Opetuksen järjestäjän seurantavastuu

Toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Oma- ja valvonta

7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

7.1 Paikallisesti päätettävät asiat

Erityinen järjestämislupa

Yleiset ja yhteiset tavoitteet

Esiopetuksen opetussuunnitelmapohja v1.0

Esiopetuksen OPS

Perusteet

Näille sivuille on rakennettu vuoden 2014 perusteiden mukainen pohja esiopetuksen paikallisen opetussuunnitelman laadintaa varten. Huomaa, että kappaleiden otsikot on laadittu siirtovaiheessa eikä niitä löydy alkuperäisestä tekstistä. Niiden tarkoituksena on helpottaa halutun asian löytämistä. Niitä onkin hyvä tarkastella kriittisesti ja muutella paikallisten tarpeiden mukaisiksi.

Työskentelyvaihe

Valittu rakenne perustuu ajatukseen, että työskentelyvaiheessa valtakunnallinen perusteteksti on pääosin sijoitettu oikealla olevaan kapeaan palstaan (ei mobiilissa). Keskellä olevaan leveämpään palstaan kerätään työskentelyvaiheessa kentältä tulevia kysymyksiä ja ehdotuksia. Sitä varten näissä kentissä on kommentointimahdollisuus.

Viimeistelyvaihe

Viimeistelyvaiheessa kentän kysymyksistä ja ehdotuksista kootaan lopullinen paikallinen opetussuunnitelma. Osa valtakunnallisesta tekstistä voidaan siirtää paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Pedanetissa tekstien, kenttien ja sivujen paikkoja onkin helppo siirrellä. Tekstejä voidaan helposti yhdistellä tai hajottaa vieläkin pienempiin osiin. Sivuja voidaan vähentää tai lisätä ja niiden järjestystä sekä sijaintia muuttaa.

Tukimateriaali

Viimeistelyvaiheessa mukaan liitetään myös tukimateriaalia linkkeinä tai dokumentteina. Ylemmässä linkissä on pari esimerkkiä paikallisista tarkennuksista. Alemmassa linkissä on esimerkki paikallisesta tukimateriaalista.

<https://peda.net/opetussuunnitelma/eo/5lkjot2/erityinen-tuki/etp/po>

<https://peda.net/opetussuunnitelma/eo/5lkjot2/5tjop>

Jatkuva prosessi

Keskeisenä ajatuksena on, että käytössä on jatkuvasti työversio, jota päivitetään lukuvuoden aikana. Sen lisäksi käytössä on voimassa oleva versio, joka on paikallisesti lukuvuosittain hyväksytty ja sen jälkeen lukittu. Voimassa olevista versioista muodostuu hiljalleen arkisto, josta aikaisempien lukuvuosien versiot tarvittaessa löytyvät. Näin opetussuunnitelman päivittämisestä syntyy oikeasti jatkuva prosessi.

Millainen on hyvä opetussuunnitelma?

Sellainen, jota käytetään.

Kysyttävää?

Rakenteeseen ja sisältöön liittyviä kysymyksiä voit lähettää osoitteeseen [jorma.riikonen\(at\)valkeakoski.fi](mailto:jorma.riikonen(at)valkeakoski.fi).

[0 kommenttia](#)

lin kunnan esiopetussuunnitelma

Luku 1.2. Ryhmien erityistarpeet ja lasten tarpeet: isot esiopetusryhmät kouluilla, päiväkotien päiväjärjestys , yhdysluokkaopetus - aikaa erillisryhmille Esiopetuksen ilmoitustaulu (luonnos)

Huomaa!

Uudet perusteet (2014) voidaan ottaa esiopetuksessa käyttöön jo lukuvuonna 2015-16.

[0 kommenttia](#)

Huomaa!

Niiden lasten, jotka ovat virallisen esiopetusjärjestelmän ulkopuolella, katsotaan olevan kotiopetuksessa, vaikka toiminta olisi organisoitu esiopetuksen tavoin. Näin on esimerkiksi silloin, kun yksityinen päiväkoti järjestää esiopetuksen ilman, että se on kunnan ostamaa.

Asuinkunnalla ei ole velvoitetta valvoa esiopetukseen osallistumista. Sen sijaan huoltajan on huolehdittava, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna.

[0 kommenttia](#)

UKK

Koska opetussuunnitelman pitäisi olla esiopettajan käytännön työkalu, tulisi sen tekstin olla selkeää ja yksiselitteistä. Yksi yleinen keino on käyttää niin sanottuja usein kysytyjä kysymyksiä (UKK). Kun jokin perustetekstin kohta aiheuttaa pohdintaa ja kysymyksiä, laatii opetuksen järjestäjä niihin helposti tulkittavia vastauksia. Näin muodostuu vähitellen käytännöllinen pika-apuohjeisto. Linkissä on eräs malli.

<https://peda.net/opetussuunnitelma/eo/6-oppilashuolto/6moy2/o>

[0 kommenttia](#)

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Perusteiden määrittelyä

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[1], jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus[2].

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 14 § 2 mom. ja Valtioneuvoston asetus (422/2012) 13§

[2] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Perusteiden tehtävä ja taustaa

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Uudistuksen valmistelun lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten tuomat haasteet tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Perusteita on valmisteltu laajassa yhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia.

Perusteiden sisältö

Opetussuunnitelman perusteet on päätös esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista[3]. Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä

[3] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

Säädösviittausten tarkoitus

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan. Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaisesta opiskeluhuollosta termiä esiopetuksen oppilashuolto.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen Opetussuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Opetuksen järjestäjän vastuu

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[1]. Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään esiopetuksen kasvatus- ja opetustyön, oppilashuollon, huoltajien ja esiopetuksen yhteistyön sekä esiopetuksen muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta esiopetuksen kansallisten perusteiden pohjalta. Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä. Opetuksen järjestäjä ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan.

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 15 § 1 mom.

Muut paikalliset suunnitelmat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon myös muut paikalliset suunnitelmat, kuten:

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma
- perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[1]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[2]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät koulutusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

[1] Lastensuojelulaki (417/2007)12 §; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

[2] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

Erilaisia vaihtoehtoja ja lukuvuosisuunnitelma

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa esiopetusta varten[3]. Paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille opetuksen järjestäjän esiopetuksen yksiköille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä yksikkökohtaisia osia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Opetuksen järjestäjät voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä opetussuunnitelmaa laadittaessa, sitä arvioitaessa ja kehitettäessä. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee laatia esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista[4]. Suunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä kyseisen vuoden aikana toteutetaan.

[3] Perusopetuslaki 15 § 1 mom. (628/1998)

[4] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)

Opetussuunnitelman laadinnassa huomioitavaa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Osallisuus ja yhteistyö opetussuunnitelman laadinnassa

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että esiopetuksen henkilöstö sekä huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Myös lasten näkemyksiä kuullaan ja hyödynnetään kehittämisessä[5]. Huoltajien ja lasten kannalta mielekkäisiin osallistumis- ja vaikuttamistapoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan esiopetuksen opetussuunnitelman yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[6]. Lasten eheän oppimisen polun turvaamiseksi on tärkeää, että muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö saa mahdollisuuden tutustua ja osallistua esiopetuksen opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen.

[5] Perusopetuslaki 47a (1267/2013); YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

Lapsen oikeus ja henkilöstön velvollisuus

Esiopetuksessa olevalla lapsella on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kehityksen ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä[7]. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen esiopetuksessa olevan lapsen kanssa työskentelevä noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita toimintaa ohjaavia normeja. Myös lapsen kasvun ja oppimisen tukeen kuuluvat lasten yksilölliset suunnitelmat[8] laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta.

[7] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[8] Perusopetuslaki 16 a ja 17a (642/2010)

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on esiopetuksen laadun kehittäminen ja lasten oppimisen edellytysten parantaminen[1]. Paikallisen opetussuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi on osa arviointitehtävää ja siihen perustuvaa kehittämistä. Opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen yksiköiden tuottaman tiedon lisäksi esiopetuksen arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

[1] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

Opetussuunnitelman päivittäminen

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen ja keskeiset ratkaisut

lin opetussuunnitelma ja keskeiset ratkaisut

lin kunnassa esiopetusta annetaan suomenkielillä. Tarvittaessa käytetään myös viittomakieltä.

lin kunnassa käytetään sekä päiväkotien että koulujen esiopetusryhmille yhteistä opetussuunnitelmaa.

lin kunnan esiopetussuunnitelma noudattaa Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) rakennetta ja asioiden käsittelyjärjestystä. Kuntakohtaiset osuudet kirjataan Esiopetuksen opetussuunnitelmaan punaisella.

lin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan Opetushallituksen Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaisesti, mutta esiopetuksen opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti vuosisuunnitelmien pohjalta. Esiopetuksen opetussuunnitelma tarkentuu ja konkretisoituu koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja päiväkodin esiopetuksen toimintasuunnitelmassa, joista vanhemmat ja sidosryhmät saavat tietoa esiopetuspaikan kotisivuilta tai vanhempainilloista. Samalla heillä on myös mahdollisuus esittää toiveita ja vaikuttaa esiopetuksen vuosisuunnitelman sisältöön. lin kunnassa esikoulun alkaessa esioppilaat ja heidän huoltajansa täyttävät Minä esikoululainen-kaavakkeet (Eskarikello: Minä-esikoululainen), joista käy ilmi esioppilaan ja huoltajien käsitykset esioppilaan kiinnostuksen kohteista, vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista. Syyslukukauden aikana laaditaan jokaiselle esioppilaalle Henkilökohtainen esiopetussuunnitelma, joka perustuu lin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Henkilökohtaisen esiopetussuunnitelman laadintaan osallistuvat esioppilas, huoltaja/huoltajat ja esiopettaja. Keväällä esiopetuslukuvuoden lopussa esioppilaan esiopetussuunnitelman toteutumista arvioidaan (Eskarikello: Matkalla kouluun s.13 – KAAVAKE E).

lin kunnassa laaditaan loogisesti etenevä kasvamisen ja oppimisen polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijat tekevät yhteistyötä Esiopetuksen opetussuunnitelman laatimisessa ja valmistelussa.

Esiopetuksen opetussuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta lin kunnassa vastaavat pedagogisesti koulutetut opettajat niin päiväkodeissa kuin koulun esiopetuksessa. Mikäli koulujen lukuvuosisuunnitelmien ja päiväkotien esiopetuksen vuosisuunnitelmien arvioinnin pohjalta tulee muutostarpeita, esiopetuksen järjestäjä tekee Esiopetuksen opetussuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

lin kunnassa esiopetusta järjestetään kouluilla esiopetuspisteissä, kunnallisissa päiväkodeissa ja yksityisissä päiväkodeissa. lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta tekee vuosittain päätöksen esiopetuksen järjestämispaikeista.

lin kunnassa esiopetusta järjestävillä kouluilla, kunnallisissa päiväkodeissa ja yksityisissä päiväkodeissa on yhteneväinen koulupolku esiopetuspaikasta huolimatta. Kaikissa esiopetusryhmissä käytetään Eskarikelloa, jossa on vuosisuunnitelmaan merkittynä esikouluvuoden aikana tehtävät testit ja asiakirjat.

lin kunnassa esioppilaita koskevat suunnitelmat ovat Esiopetussuunnitelma, lukuvuosisuunnitelma ja Henkilökohtainen esiopetussuunnitelma ja ESKARIKELLO. Tuen tarpeessa olevalle esioppilaalle tehdään tarvittaessa Pedagoginen arvio ja Pedagoginen selvitys.

[0 kommenttia](#)

Paikallinen opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelma

Paikallinen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava vuosittainen suunnitelma^[1] laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla tässä luvussa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien päätösten delegoinnista esiopetuksen yksiköille ja antaa siihen liittyvät ohjeet. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään kunkin pääluvun lopussa, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisen luvun osalta päättää ja kuvata.

Paikallista opetussuunnitelmaa valmisteltaessa opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa,

- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään
- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma esiopetuksen yksiköiden yhteisenä, kokonaan tai osin yksikkökohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millaista opetussuunnitelman rakennetta, asioiden käsittelyjärjestystä ja julkaisutapaa käytetään

- miten esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan
- miten paikalliset erityispiirteet, esiopetuksen erilaiset järjestämisen tavat, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat suunnitelmat otetaan opetussuunnitelmaa valmisteltaessa huomioon
- miten opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta suunnitelmasta tiedotetaan huoltajille ja sidosryhmille
- miten opetussuunnitelma laaditaan, miten sen toteutumista arvioidaan ja miten sitä kehitetään.

[1] Perusopetusasetus (852/1998) 9 §

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Esiopetuksen järjestäminen lissä

Esiopetusta järjestetään lin kunnassa opetus - ja varhaiskasvatuspalveluiden alaisuudessa kouluissa ja päiväkodeissa. Päiväkodeissa esiopetusta voidaan järjestää 3-6 - vuotiaiden ryhmissä tai erillisissä esiopetusryhmissä. Kouluissa esiopetusta voidaan järjestää esiopetusryhmissä tai yhdysluokkaopetuksena alkuopetusluokkien yhteydessä.

Esiopetukseen ilmoittaudutaan alkuvuodesta. Tarkemmasta ajankohdasta ilmoitetaan lehdissä ja kunnan kotisivuilla. Esiopetus noudattaa perusopetuksen työaikoja ja sen määrä on vähintään 700 tuntia vuodessa.

Esiopetuksen toteuttamisesta lissä vastaavat pedagogisesti koulutetut opettajat niin päiväkodeissa kuin koulun esiopetuksessa. Muita esiopetuksen toteuttamisen edellytyksiä ovat tarkoituksen mukaiset oppimisympäristöt sekä esiopetusta tukeva yhteistyö ja palvelut.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua lissä

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää esioppilaan suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä tukemalla ja seuraamalla lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennaltaehkäistä mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Esiopetuksen tehtävä on taata tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen sekä tarjota erityistä tukea niille oppilaille, jotka sitä tarvitsevat.

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa esioppilaan tervettä itsetuntoa kohtaamalla hänet arvokkaana ja ainutlaatuisena ihmisenä. Opetus tulee ymmärtää esioppilaan kokemusmaailmasta käsin suunniteltavaksi toiminnaksi, eikä vain aikuisjohtoisena valmentautumisena kouluun. Esiopettajan tärkeä tehtävä on oppimisen ilon löytäminen. Esiopetusaika on yksi tärkeä jakso elämässä, joten oppilaan tulee saada onnistumisen kokemuksia ja kokea hyvää elämää esiopetuksen aikana. Lapsuuden ymmärtäminen sen omista lähtökohdista on kaiken perusta. Lapsuus ei ole aikuisuuteen valmentautumista, vaan esiopetus on osa elinikäistä oppimista.

Esiopetuksen tehtävä on laajentaa esioppilaan maailmankuvaa ja monipuolistaa lapsuuden toimintoja häntä motivoivalla tavalla. Sisältöalueiden avulla esioppilas tavoittaa omat mielenkiinnon kohteet ja kiinnostuksen oppimiseen. Esiopettajan tehtävä on löytää ne oppimista edistävät sisällöt, joihin esioppilas

voi liittää omat kokemukset. Esiopetus auttaa häntä näkemään opiskeltavien asioiden merkityksen ja tärkeyden sekä yhteyden omaan elämään. Opettajan tehtävä on myös laajentaa esioppilaan kiinnostuksen aluetta nostamalla esiin jännittäviä ja uusia näkökulmia eri sisältöalueelta. Lapsilähtöiseen pedagogiikkaan kuuluu esioppilaan osallisuus oman toimintansa suunnittelussa ja toteutuksessa.

lin kunnan esiopetussuunnitelma rakentuu niille yhteiskunnan perusarvoille, jotka edistävät lapsen omaehtoista kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuuntuntoiseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Harjoitellessaan yhteiselämän pelisääntöjä ja niihin sitoutumista, hänen toimintansa vastuuntuntoisena yhteisön jäsenenä vahvistuu. Yhdessä kotien kanssa esiopetus ohjaa lapsia yhteisten arvojensa suuntaan. Esiopetuksen arvoperusta edistää omalla esimerkillään lapsen kasvua tasa-arvoon ja erilaisuuden hyväksymiseen, toisten kunnioittamiseen ja huomioon ottamiseen sekä luonnon vaalimiseen ja arvostamiseen.

lin kunnan kasvatuksen ja opetuksen arvopohja:

1. Tasavertaisuus
2. Oikeudenmukaisuus
3. Rehellisyys
4. Suvaitsevaisuus
5. Avoimuus

lin kunnan esiopetussuunnitelman pilarit:

1. Luovuus
2. Toiminnallinen oppiminen ja opetus b) taito- ja taidekasvatus c) oivaltaminen
3. Lapset puheeksi
4. koti-koulu-yhteistyö b) varhainen puutuminen c) lapsen näkökulman huomioiminen
5. Kestävä kehitys
6. energian säästö b) kierrätys c) uusiutuvat luonnonvarat
7. Arjen turvaa
8. liikenne ja ympäristö b) päihitteet c) netti

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää keskustella, mitä tässä luvussa määrätty esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, kasvun ja oppimisen tukea ja oppilashuoltoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

0 kommenttia

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Esiopetuksen suunnittelu ja toteutus

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Esiopetuksen keskeinen tehtävä

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Lainsäädännöllistä taustaa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Järjestämistä ja yhdenvertaisuutta edellyttävät lait

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta[1]. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin[2] sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella[3]. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki[4], tasa-arvolaki[5], Euroopan ihmisoikeuksien sopimus[6] ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus[7].

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 4§

- [2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
- [3] Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.
- [4] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)
- [5] Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- [6] Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)
- [7] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

Esiopetuksen opetuskieli

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta[8]. Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.4.

- [8] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

Esiopetuksen tavoitteet

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja[1]. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa [2].

- [1] Perusopetuslaki (628/1998) 2 §
- [2] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §

Käytännön työtä ohjaavia velvotteita

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Esiopetuksen kesto

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden[3], ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia[4]. Pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja[5].

- [3] Perusopetuslaki (628/1998) 9 § 2 mom.
- [4] Perusopetusasetus (852/1998) 3 § 2 mom.

[5] Perusopetuslaki 6 § 1 mom. (1288/1999) ja Laki lasten päivähoidosta 11 b (1290/1999)

Opetussuunnitelma, monikulttuurisuus ja osallisuus

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Huoltajien osallisuus

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta[6]. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta sekä lapsensa esiopetuspäivästä. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

[6] Perusopetuslaki 3 § 3 mom. (628/1998)

Esiopetuksen maksuttomuus

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia[7]. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.[8]

[7] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

[8] Perusopetuslaki (628/1998) 31 § 2 mom.

Turvallinen oppimisympäristö

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (PoL 29 §). Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain (PoL 35 a, 36 ja 36 a §) mukaisia kasvatustieteellisiä ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista suunnitelmaa.

Muut palvelun tuottajat

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta[11]. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Johdonmukainen kokonaisuus

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetusyksiköissä ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Esiopetuksen erityinen tavoite

Valtioneuvoston asetuksen[1] mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 5§

Esiopetus tavoitteellisena toimintana

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskusteleo kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)[2].

[2] Perusopetuslaki 16 a§ 1 mom. (628/1998)

Esiopetuksen toimintatavat

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Esiopetukseen osallistuminen

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan. Opettaja ja huoltaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö kantavat yhdessä vastuun esiopetukseen osallistuvien lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

2.3 Arvoperusta

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Oikeus ainutlaatuisuuteen, osallisuuteen ja oppimiseen

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Oikeus iloon, erilaisuuteen ja yhteisöllisyyteen

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Oikeus hyvään opetukseen, kannustukseen ja ilmaisuun

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunteita ja kauneudentajuaan.

Henkilöstön avoin ja kunnioittava asenne

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkömyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta [1].

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 §

Kestävä elämäntapa, tasa-arvo ja sitoutumattomuus

Esiopetuksessa noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennakkoodotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate[2]. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamaton. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

[2] Yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom. (21/2004)

2.4 Oppimiskäsitys

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Esiopetuksen oppimiskäsityksen määrittelyä

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Esiopetuksen lähtökohta ja menetelmät

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Laaja-alaisen osaamisen määrittelyä

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä otetaan huomioon kaikessa esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä. Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetuksen periaatteelle tarkastella opetusta kokonaisuutena[1]. Sen toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) ja OKM muistio 28.6.2012

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestäväen elämäntavan omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestäväen elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Ajattelu ja oppiminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Luottamuksen vahvistaminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

Keinoja oppimisen vahvistamiseksi

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Vuorovaikutustaidot

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisuaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Keinoja vuorovaikuksen kehittämiseen

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestäväan elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestäväan elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Keinoja arjen hallintaan

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Monilukutaito

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Viestien tulkinta ja tuottaminen

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitelmä, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Keinoja monilukutaidon kehittämiseen

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsenyytyy ja saa uusia merkityksiä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Tieto- ja viestintäteknologia kansalaistaitona

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Keinoja tieto- ja viestintäteknologiaan tutustumiseen

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Demokratia, kestävä tulevaisuus ja lasten oikeudet

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa[1]. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

[1] YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

Keinoja osallisuuden lisäämiseen

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja

pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa
- yhteistyön eri osa-alueiden arvioinnin käytännöt.

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen toimintayksikkö voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä. Täsmennykset voidaan kirjata joko yksikkökohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/ tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

[0 kommenttia](#)

Johdanto

Toimintakulttuurin määrittelyä

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisissa suunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetusta koskevat tavoitteet. Sitä muovaavat myös johtamisrakenteet ja käytännöt, henkilöstön ammattitaito sekä käytettävissä olevat tilat, välineet ja materiaalit. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

lin kunnan painotukset

Toimintakulttuuri on yhteinen tapa toimia. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Esiopetuksessa esioppilaita ohjataan edellytysten mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Toimintakulttuuria voidaan kehittää lisäämällä yhteistyötä eri yhteisöjen ja yritysten välillä sekä lisäämällä lasten ja vanhempien osallisuutta esiopetuksen sisältöihin. lissä hyviä yhteistyötahoja ovat mm. lin Kansalaisopisto, lin kunnan kirjasto, KulttuuriKauppila, lin Näyttämöyhdistys, seurakunta, museotoiminta, Pelastuslaitos ja eri alojen osaavat vanhemmat.

Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen kuuluvat esiopetuksen arkeen. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Lissä arviointia suoritetaan sähköisellä kyselyllä huoltajille ja henkilöstölle.

Esiopetuksessa on käytössä kolmiportaisen tuen malli, jolla jokainen esioppilas saa tarvitsemansa yleisen, tehostetun tai erityisen tuen.

Johdanto

Toimintakulttuurin arviointi ja kehittäminen

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohta

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Avoin vuorovaikutus ja yhteisöllisyys

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Oppiva yhteisö

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Keinoja iloon ja oivallukseen

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Osallisuus

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oman toiminnan ohjaus

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Liikunta, rauhoittuminen ja turvallisuus

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan

toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa 6 kuvattuja turvallisuuteen liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöt

Kuntakohtainen painotus

Oppimisympäristö on fyysinen, sosiaalinen ja psyykkisen ympäristön luoma kokonaisuus. Esiopetusympäristö mahdollistaa ison ryhmätoiminnan lisäksi pienryhmätoiminnan, tukiopetuksen ja yksilöllisen tuen tarvittaessa. Esiopetusryhmän aikuiset ovat kiinnostuneet myös lasten keskinäisestä vuorovaikutuksesta ja sen tukemisesta. Tilat sisällä ja ulkona tulee olla turvalliset ja lasten leikkiin ja oppimiseen soveltuvat ja muuntautuvat. Materiaalit tulee olla monipuoliset ja hyvin lasten ulottuvilla. Lähiluonto antaa lissä hyvät mahdollisuudet oppia yhdessä toisten kanssa. Iin kunnan alueella on erilaisia liikuntapaikkoja ja tasa-arvoinen käyttömahdollisuus pyritään takaamaan erilaisilla järjestelyillä. Palveluista tärkein on kirjasto ja kirjastoauto. Mediataitojen opetuksessa ryhmien käytössä ovat tietokoneet, digikamerat ja tabletit. Mediavälineet saataaneen lähitulevaisuudessa myös esiopetukseen.

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiselle asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä luvussa 4 kuvatut esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä^[1]. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan

käyttää huoltajien kanssa sovituilla tavoilla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

[1] Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

lin esiOPS

Siirtymävaiheessa on tärkeä siirtää oppilashuollon kannalta keskeinen tieto siirryttäessä yksiköstä tai koulutusasteelta toiselle.

Siirtymävaiheita ovat:

- varhaiskasvatuksesta esiopetukseen
- esiopetuksesta perusopetukseen

Vanhempien kanssa käytävässä keskustelussa täytetään tiedonsiirtolomakkeet (VASU: Matkalla esikouluun ja ESKARIKELLO: Esiopetussuunnitelma+ Matkalla kouluun) ja nämä lomakkeet luovutetaan tulevalle opettajalle keväällä käytävissä keskusteluissa tai postitse. Myös vanhemmat voivat toimittaa lomakkeet opettajalle.

Keväällä järjestetään tutustuminen esikouluryhmään, tiloihin, henkilökuntaan ja toimintatapoihin. Syksyllä vanhemmat kutsutaan vanhempainiltaan, vanhempainvarttiin/esiopetussuunnitelman palaveriin. Huoltajien kanssa keskustellaan esioppilaan kasvun ja oppimisen etenemisestä. Lisäksi järjestetään vuoden aikana eri teemoihin liittyviä juhlia. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisesä huomioon. Vastuu yhteistyöstä on aina ammattihenkilöillä.

Johdanto

Yhteistyön tavoitteet

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polku

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla[1].

[1] Perusopetuslaki 47a (1267/2013)

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajat

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohdana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kasvun ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten kasvun ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja oppilashuollosta esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Muu varhaiskasvatus ja perusopetus

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa

suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämässä huomioon.

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä[1]. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

[1] Perusopetuslaki 40-41 § (642/2010)

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

lin Kunta

MONIPUOLISET TYÖTAVAT

Esioppilaan mielipidettä kuunnellaan, kysellään ja haastatellaan. Esioppilas otetaan mukaan aktiivisesti toiminnan suunnitteluun, ja miettimään työskentelyn tavoitteita. Työskentelyn jälkeen esioppilas arvioi yhdessä kasvattajan kanssa oppimistaan ja oppimisprosessia.

Leikille on annettava tilaa esiopetuksessa. Leikissä esioppilas voi harjoitella opittuja taitoja käytännössä, mielikuvituksen ja vuoropuhelun kautta. Esioppilas voi leikkiessään käsitellä omia tunteitaan, esim. surun kohdatessa tai ilon hetkissä. Esiopetuksessa tulee huomioida, että oppimisympäristössä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Esiopetuksessa lissä on käytössä erilaiset oppimispelit. Oppimiseen panostus näkyy esiopetukseenkin hankittavissa lpadeissa ja tableteissa. Henkilökuntaa koulutetaan näiden käyttöönotossa ja ohjelmien hallinnassa. Esiopetusvuoden aikana dokumentoidaan eri menetelmillä esiopetuksen toimintaa.

Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan esioppilaan myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että esioppilaiden halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta. Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä esioppilailta että huoltajilta saadun palautteen perusteella. Tulevaisuudessa tulisi lissäkin kehittää ja ottaa käyttöön sähköisiä arviointi/tyytyväisyyskyselyjä, joissa huoltaja ja/tai esioppilas arvioi saamaansa palvelua ja palaute voidaan käsitellä lähes reaaliajassa.

Esiopetuksessa käytettävä opetusmateriaali tulee huolehtia esioppilaan korkeudelle, jolloin välineet ja lelut ovat esioppilaiden käytettävissä.

ARVIOINTI OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKENA

Arviointi on tärkeä osa esiopetusta. Esiopetuskeskustelussa vanhemmalta voidaan kysyä, mitä mieltä he ovat olleet esiopetuksesta ja millaisia toiveita heillä on tulevaisuuden suhteen. Esiopetuksessa kehitetään esioppilaiden edellytyksiä itsearviointiin. Esioppilaita rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat oppia jatkossa.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin esioppilaan esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä esioppilaan siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja esioppilaan yhteistyöllä. Iissä järjestetään keväisin tiedonsiirtopalaveri, jossa esioppilaan esiopettaja, varhaiserityisopettaja, koulun rehtori, tuleva opettaja ja koulun erityisopettaja ottavat vastaan tulevan koululaisen tiedot. Iissä on käytäntönä myös, että esiopettaja ja koulun henkilöstö pohtivat jo talvella kunkin esioppilaan tulevaa koulupaikkaa, jotta esioppilaille varmistetaan koulupolun alussa tarvittava tuki.

Esiopetusvuoden aikana esioppilaille järjestetään kouluvalmiustehtävistä, jolla arvioidaan yhtenä osana esioppilaan kouluvalmiutta. Tehtävistön tulokset kootaan yhteen ja tuloksista kerrotaan vanhemmille.

Henkilökunnan kehityskeskustelut ja itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Päivittäinen palaute esioppilailta, huoltajilta sekä tiimiltä on tärkeää esiopetustoiminnan positiivisen kehittämisen kannalta.

Esioppilaille annetaan lukuvuoden lopussa esiopetuksen osallistumistodistus.

Monipuoliset työtavat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan,

- millaisia työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita paikallisesti käytetään
- miten henkilöstön itsearviointia sekä huoltajilta ja lapsilta saatua palautetta käytetään työtapojen kehittämisessä.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa kuvattuja esiopetuksen arvioinnin periaatteita ja käytäntöjä. Lisäksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan,

- miten arviointia koskevan tiedon siirron käytännöt toteutetaan lapsen siirtyessä perusopetukseen tai lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa
- miten henkilöstön itsearviointiin perustuvia tietoja sekä lapsilta ja huoltajilta saatua palautetta käytetään esiopetuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- millaista osallistumistodistusta käytetään.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Paikalliseen opetussuunnitelmaan liitetään esiopetuksen yhteiset tavoitteet, jotta esiopetuksen yhtenäisyys voi toteutua. Lisäksi opetussuunnitelmassa kuvataan, miten lasten mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan tarkentaa yhteisten tavoitteiden kuvauksia.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa otetaan huomioon, että lasten kieli- ja kulttuuritaustat vaihtelevat. Opetussuunnitelmassa kuvataan eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusta sekä kaksikielistä opetusta niiltä osin kuin paikallinen esiopetuksen järjestäminen edellyttää.

Opetuksen järjestäjä antaa ohjeet, miten mahdollisiin yksikkökohtaisiin esiopetuksen opetussuunnitelmiin kirjataan tarvittavat täsmennykset, jotta kansallisesti ja paikallisesti asetetut tavoitteet voivat toteutua.

[0 kommenttia](#)

Johdanto

Yleisten ja toimintakulttuurin tavoitteiden huomioiminen

Esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon aiemmissa luvuissa kuvatut esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille asetetut tavoitteet.

4.1 Monipuoliset työtavat

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Monipuolisten työtapojen valinta ja käyttö

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.5) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Oppimisen väline ja kohde

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opetteluun kohde - vähitellen kehittyvä taito, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Leikit, pelit ja kokeilut

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksessa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät

muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Oppimisen ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymisen tukemiseksi esiopetuksessa käytetään esimerkiksi erilaisia pelejä. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättämään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Toimivat oppimisympäristöt

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Toimivat oppimisympäristöt tarjoavat tilaisuuksia eriyttää lasten työskentelyä. Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

Työtapojen kehittäminen

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearviointin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Arvioinnin 2 tehtävää

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta[1]. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

[1] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)

Keskeiset tiedonlähteet

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä[1]. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvu ympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

[1] Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)

Jatkuva havainnointi ja monipuolinen dokumentointi

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla[1]. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

[1] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

Rohkaiseva ja kannustava palaute

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisaalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan[1].

[1] Perusopetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)

Itsearviointi

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin[1]. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

[1] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

Tietojen siirtäminen

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

Opetushenkilöstön itsearviointi

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Osallistumistodistus

Lapsille annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus[1]. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

[1] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

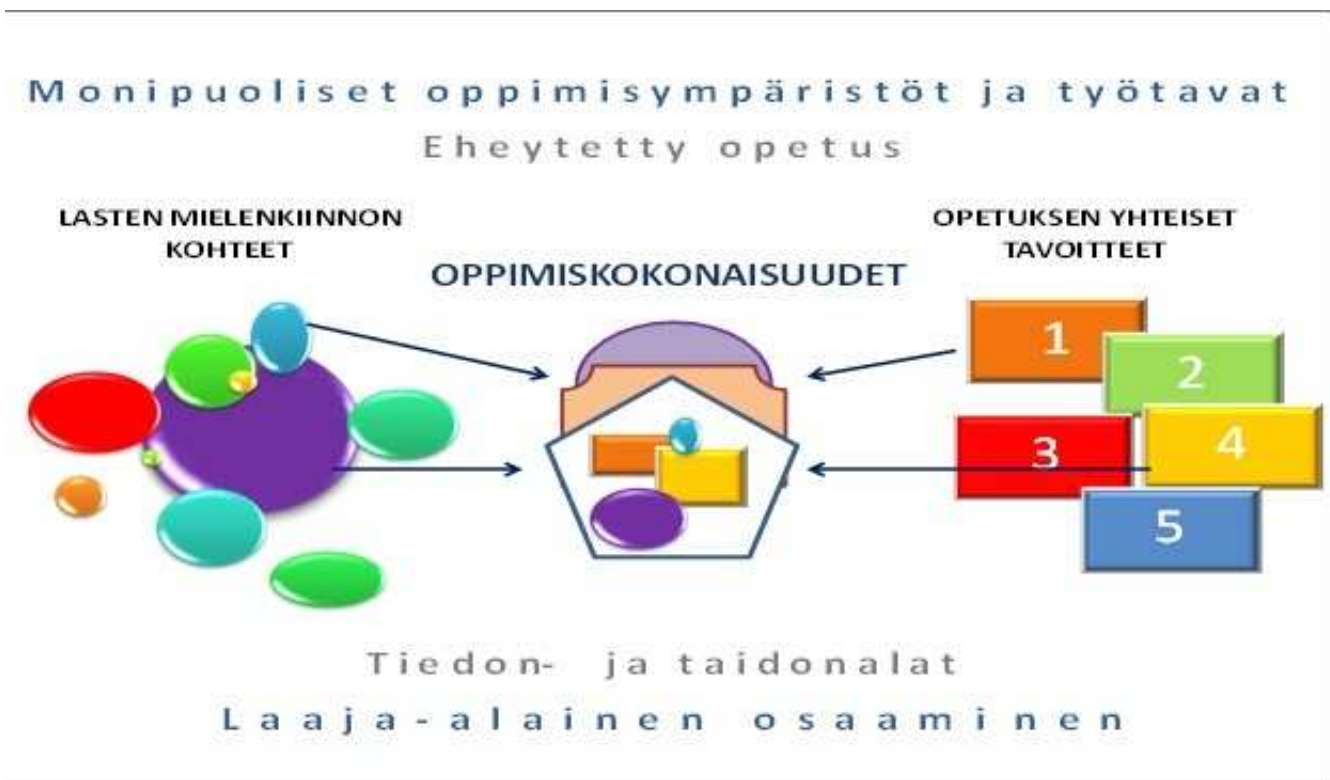
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Oppimiskokonaisuuksien muodostaminen

↓ oppimiskokonaisuudet.jpg 59,1 kt

Esiopetuksen luonne ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet (kuviot 1). Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Oppimiskokonaisuuksien tavoite ja toteutus

Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavot oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana.

Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa. Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

5 kokonaisuutta

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

Ilmaisun monet muodot

Johdanto

Ilmaisutaitojen merkitys

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehoillisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Ilmaisun eri muodot

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Musiikillinen toiminta

Esiopetuksen **musiikillinen toiminta** on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia heidän omista musiikillisista taidoistaan laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan. Lasten kanssaan havainnoidaan äänen tasoa, kestoja, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä.

Käsityöt

Esiopetuksessa harjoitellaan **käsitöiden tekemistä** ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen. Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien että pehmeiden materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Lapset suunnittelevat ja valmistavat opettajan ohjauksessa myös pitempikestoisen käsityön. Työskentelyssä voidaan hyödyntää paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä.

Kuvailmaisuu

Esiopetuksessa tuetaan lasten **kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun** kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opetettava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi

taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.

Suullinen ja kehollinen ilmaisu

Lapsia rohkaistaan **suulliseen ja keholliseen ilmaisuun** monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä ja keholla voidaan leikkiä ja viestiä monimuotoisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun keinoin. Opetuksessa hyödynnetään loruja, runoja sekä lasten kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta ja tanssia.

Kielen rikas maailma

Johdanto

Oppimisen kohde ja väline

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnustetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Vuorovaikutustaidot ja kielitietoisuus

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Kielitaidon kehittymisen tukeminen

Lasten suomen/ ruotsin/ saamen/ viittomakielen taidon kehittymistä tuetaan monipuolisesti esiopetuksen aikana.

Kuunteleminen ja puhuminen

Opetus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia harjoitella kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa. Heitä ohjataan kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa. Sanojen merkityksiä pohditaan yhdessä ja sanoilla leikitellään. Yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa. Lapsia innostetaan tarinoiden tekemiseen ja taitoa harjoitellaan esimerkiksi saduttamalla tai digitarinoita tekemällä.

Lukeminen ja kirjoittaminen

Lapsille luetaan erilaisia tekstejä ja niistä keskustellaan yhdessä. Tämä auttaa lapsia ymmärtämään lukemisen merkitystä. Opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla lapset saavat kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi. Kirjoitettua ja puhuttua kieltä tutkitaan yhdessä. Lapsia ohjataan havaitsemaan, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänneisiin.

Oma tuottaminen

Lasten lukutaidon kehittymistä tuetaan järjestämällä heille mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Lapsia innostetaan yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti heille mielekkäissä asiayhteyksissä.

Lastenkirjallisuus

Opetuksessa käytetään monipuolisesti lastenkirjallisuutta. Lapsia rohkaistaan tutkimaan ja lukemaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä sekä kertomaan ja ilmaisemaan eri tavoin kuulemastaan tai lukemastaan.

Motoriikka

Erialaisten leikkien ja harjoitusten avulla tuetaan lasten hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä heidän kykyään hahmottaa tilaa ja suuntia. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäimistöjen käyttöön.

Vertaileva kielitieto

Esiopetuksessa tuetaan lasten kielellisiä valmiuksia havainnoimalla eri kieliä yhdessä lasten kanssa. Erityisesti tarkastellaan lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä. Näin tuetaan lasten kielitietoisuuden ja oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Samalla lapsia autetaan havaitsemaan ympäröivän maailman kielellinen ja kulttuurinen rikkaus ja kiinnostavuus. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia.

Minä ja meidän yhteisömme

Johdanto

Laajeneva elinpiiri

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikalliset tarkennukset)

0 kommenttia

Osallisuus ja tunnetaidot

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdintoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Historia ja perinne

Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen **historiallisesta** näkökulmasta. Aihetta lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen. Lisäksi opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä. Tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja.

Yhteiskunta, media ja lapsen oikeudet

Lasten kiinnostusta **yhteiskunnallisiin** asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti. Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä. Samalla autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia. Lähiympäristöä hyödynnetään niin että lapsilla on mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskokemukseen.

Eettinen kasvatusta

Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä **eettistä kasvatusta**. Kasvatusta liitetään lasten arkeen ja käytännön tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, tyttönä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median kertomukset. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja.

Uskonnot ja katsomukset

Esiopetuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan esiopetuksessa muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatusta liitetään arjen asioihin, juhliin ja ajankohtaisiin tapahtumiin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä. Tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä. Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänskysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa toimien. Samalla

heidän valmiutensa ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä sanoja ja käsitteitä vahvistuvat. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Johdanto

Matematiikka, ympäristö ja teknologia

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja pääättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Matematiikka

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Luonto ja teknologinen ympäristö

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.

Kokeilu ja toiminnallisuus

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja

arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Matemaattiset taidot

Lapsia kannustetaan kehittämään **matemaattisia taitojaan** toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osa-alueisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.

Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Havaintoja harjoitellaan esittämään itse ja kuvien sekä erilaisten välineiden avulla. Toiminta suunnitellaan niin että siinä on paljon mahdollisuuksia luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Opetukseen kuuluu muistia kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Lapsia kannustetaan myös toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja ratkaisujen etsimiseen.

Lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti leikkien ja työskennellen. Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä sekä liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkkejä keksien. Erityisesti opetuksessa kiinnitetään huomiota lasten lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen.

Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten **tason ja tilan hahmottamista**. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä ja joka toinen, esimerkiksi liikuntaleikkien avulla. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat nimeämään niitä.

Esiopetuksessa kokeillaan **mittaamista** keholla ja eri välineillä. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla.

Opetuksessa hyödynnetään muun muassa leikkejä, pelejä ja tarinoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kasvan ja kehityn

Johdanto

Arjen taidot

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista.

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikalliset tarkennukset)

0 kommenttia

Liikunta

Esiopetuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Samalla heidän kehonhallintansa vahvistuu sekä heidän taitonsa hahmottaa omaan kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan kehittyä. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.

Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Näitä ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. Tasapainoa harjoitellaan pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen. Liikkumistaitoja edistetään kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla. Välineenkäsittelytaitoja harjoitellaan työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja. Lisäksi lapsia innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitojaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla. Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.

Ruokailu ja kuluttaminen

Esiopetuksessa ruokailutilanteita käytetään päivittäisen terveyttä edistävän syömisestä ja **ruokaan liittyvän osaamisen** oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.

Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan **kohtuullisen kuluttamisen** merkityksestä. Esimerkiksi lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana.

Hyvinvointi ja terveys

Lapsia ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**. Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin. Hyvistä ihmissuhteista ja niiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille keskustellaan. Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä

tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa. Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon. Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea.

Turvallisuus

Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen. Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lapsia rohkaistaan hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan. Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Yleiset kasvat- ja oppimistavoitteet

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvat- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Esiopetuksessa käytettävät kielet

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä. [1] Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

[1] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

Erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat esiopetuksessa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Saamelaiset

Saamelaislasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja -taitoja. Opetuksessa voidaan hyödyntää lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Esiopetusta voidaan järjestää saamenkielisenä tai kaksikielisenä kielikylpyopetuksena.

Silloin kun esiopetus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen ymmärtämistä ja kielen käyttötaitoja. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Romanit

Romanilasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan. Lisäksi tuetaan kaksikielisyyttä yhteistyössä lasten perheiden kanssa. Lapsille annetaan romanikielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Romanikielen opetuksessa tutustutetaan lapsia romanikieleen ja -kulttuuriin, laajennetaan sana- ja ilmaisuväriä sekä rohkaistaan käyttämään kieltä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Viittomakieli

Viittomakieltä käyttävien lasten esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä antamalla heille mahdollisuus omaksua viittomakieltä. Tavoitteena on myös vahvistaa lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomaväriä sekä rohkaista käyttämään viittomakieltä ja lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä.

Vieras- ja monikieliset

Esiopetuksessa tuetaan **vieraskielisten ja monikielisten lasten** kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien sekä ohjatusti että esiopetuksen arjessa. Erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta ja lasten oman äidinkielen/äidinkielten opetusta tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua joko esiopetukseen tai perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai molempiin.

Kaksikielinen esiopetus

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Kaksikielisen opetuksen tavoitteet

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyysskautta tarjoamalla tavanomaista esiopetusta monipuolisempaa kielikasvatusta. Opetuksessa luodaan motivoivia kielenoppimistilanteita, joilla rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä kehittää lasten kielitietoisuutta. Lasten kaksi- tai monikielistä kieli-identiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Myös monenlaiset kulttuurit, joita tuodaan tietoisesti esiin ja keskusteltavaksi, kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä opetuksessa.

Suppea ja laaja

Suppeamman kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieltä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä.

Kaksikielisen opetuksen toteuttaminen

Kaksikielistä opetusta voidaan toteuttaa usealla tavalla. Yhteistä toteutustavoille on se, kielet eivät ole pelkästään opetuksen ja oppimisen kohteena, vaan niitä käytetään oppimiskokonaisuuksien opetuksessa ja esiopetuksen arjen toiminnassa.

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy esiopetuksessa

Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä esiopetuksessa ja suomenkielistä kielikylpyä ruotsinkielisessä esiopetuksessa. Lisäksi sekä suomen- että ruotsinkielisessä esiopetuksessa voidaan järjestää saamenkielistä kielikylpyä. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa esiopetuksesta ja kestää perusopetuksen loppuun. Esiopetuksen ja koulun opetuskieli sekä toinen kotimainen kieli tai saamen kieli muodostavat kokonaisuuden. Esiopetus toteutetaan pääosin kielikylpykielellä. Lasten äidinkielen tai äidinkielten taitojen kehittymistä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kielikylpyopettaja käyttää johdonmukaisesti ainoastaan kielikylpykieltä. Lapsia kannustetaan kielikylpykielen monipuoliseen käyttöön, mutta heillä tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään. Lapsia kannustetaan opetuskielisen kulttuurin lisäksi myös toisen kotimaisen kielen mukaiseen tai saamelaiseen kulttuuriin tutustumiseen. Kotimaisten kielten kielikyllyn tavoitteena on antaa lapsille valmiudet jatkaa opiskelua sekä opetuskielellä että toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Esiopetuksen ja tulevan kielikylpykoulun välisessä yhteistyössä varmistetaan, että koulussa on käytettävissä riittävästi tietoa kouluun siirtyvien lasten kielenkehityksen vaiheesta.

Muu laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat oppimiselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan opetuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Pääsääntöisesti nämä lapset ohjataan valmistavaan opetukseen, jos sellaista on saatavilla.

Kaksikielisessä esiopetuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta esiopetuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen opettajan mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin opettaja käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsia kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Myös opetuskieliin liittyviä kulttuureita tuodaan lasten ulottuville. Tavoitteena on valmius jatkaa opiskelua molemmilla kielillä. Tavoite asettaa vaatimuksia oppimisympäristöille ja edellyttää yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän välillä lasten siirtyessä perusopetukseen.

Suppeampi kaksikielinen esiopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Kielirikasteinen esiopetus

Kielirikasteisella esiopetuksella tarkoitetaan esiopetusta, jossa alle 25 % toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Kielirikasteinen esiopetus antaa luontevia mahdollisuuksia tuoda monikielisyttä ja kulttuurien kohtaamisia esiin esiopetuksen arjessa ja toimintakulttuurissa. Tavoitteena on, että lapset olisivat sekä kielen oppijoita että käyttäjiä. Tavoitteena voi olla siirtyminen kielirikasteiseen tai muuhun kaksikieliseen perusopetukseen.

5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Paikallisesti päätettäviä asioita

kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

lin kunnan esiopetuksessa esiopetuksen kasvun ja oppimisen tuki järjestetään lapsen erityistarpeiden mukaisesti esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Ryhmän oppimisympäristöä muokataan tukea tarvitsevan esioppilaan tarpeiden mukaan. Kommunikoinnin ja keskittymisen tueksi käytetään esim. akustiikkalevyjä, kuvia, viittomia, apuvälineitä ja pienryhmiä. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa on 3-6 -vuotiaille suunnatut erityisryhmät: pienryhmä ja integroitu erityisryhmä, joissa esikoululaiselle voidaan antaa tehostetusti osa-aikaista esiopetusta ja heitä voidaan tukea yksilöllisesti erityistarpeidensa mukaan. Varhaiskasvatuksessa lakisääteisen esiopetuksen ajan (4-3h/pvä yhteensä 19h/viikko.) jälkeen esioppilas voi osallistua myös varhaiskasvatuksen osapäivähoitoon tai kokopäivähoitoon. Osapäivähoito on 5 h tai alle/päivä ja kokopäivähoito on yli 5h /päivä. Esiopetusryhmissä toimii tarvittaessa myös ryhmäavustaja tai koulunkäynninohjaaja esikoululaisten tukena.

Esiopetuksessa on tavoitteena ennaltaehkäisevä ja varhaisen puuttumisen toimintamalli. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja on huolen herättyä yhteydessä huoltajiin, varhaiserityisopettajaan ja oman alueensa alue-esimieheen. Koulun esiopetuksessa esiopettaja on yhteydessä huoltajien lisäksi esiopetukselle kohdennettuun erityisopettajaan tai rehtoriin/koulunjohtajaan. Huoltajat, alue-esimies ja varhaiserityisopettaja tai huoltajat, koulunjohtaja tai rehtori ja erityisopettaja mieltävät yhdessä esiopettajan kanssa yhteistyömuotoja, menetelmiä ja tukimuotoja joilla esioppilaan kasvua ja oppimista voidaan tukea. Varhaiskasvatuksessa alue-esimiehet ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja ovat vastuussa tuen järjestämisestä, seurannasta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Erityisopettaja ja varhaiserityisopettajat vastaavat käytännön konsultoinnista ja alue-esimiehet ja rehtorit/koulunjohtajat tukimuodoista ja päätöksistä.

Esikoulussa toimitaan yhteistyössä oppilashuollon palveluista vastaavien, huoltajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa. Kasvussa ja oppimisessa tukea tarvitsevaa esioppilasta tuetaan yhteistyössä perheiden ja eri toimijoiden kanssa moniammatillisesti. Asiantuntijoina ja yhteistyökumppaneina voivat toimia mm psykologit, terapeutit, kuraattorit, terveydenhoitajat, sosiaalitoimi, OYS tai Tahkokangas. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä Wilman, palaverien, puhelinkeskustelujen avulla. Lisäksi yhteistyötä tehdään esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa. Palaverihin kutsutaan mukaan vanhempien suostumuksella ne asiantuntijat, jotka lapsen asioissa ovat mukana.

lin kunnassa on käytössä lapset puheeksi -menetelmä. Esioppilaan vahvuuksien sekä oppimis- ja kehitystarpeiden selvittämiseksi. Lapset puheeksi -menetelmän tavoitteena on ennaltaehkäistä perheiden ja lasten arkea uhkaavat tilanteet. Lapset puheeksi keskustelussa kartoitetaan lapsen arjessa olevia voimavaroja kotona ja koulussa. Keskustelu tukee lasten kehitystä etenkin, kun lapsen elämäntilanteeseen liittyy vaikeuksia. Lapset puheeksi menetelmässä on kaksi keskustelua. Lapset puheeksi keskustelu ja tarvittaessaneuvonpito pidetään kaikkien perheiden kanssa 8 kertaa. Ennen kouluikää ensisynnyttäjälle, 2, 3 ja 6 -vuotiaille ja koulussa toisella, neljännellä, seitsemännellä ja yhdeksännellä luokalla.

Lapset puheeksi keskustelu käydään esikoulussa huoltajan/huoltajien ja esiopettajan kanssa. Tällöin käydään perustason Lapset puheeksi keskustelu, jossa tunnistetaan lapsen elämässä olevia vahvuuksia (arjessa normaalisti sujuvia asioita) sekä mahdollisia haavoittuvuuksia (asioita, jotka ovat tai joista voi koitua ongelmia, jos niille ei tehdä mitään). Mikäli keskustelussa nousee esille useita tai suuria haavoittuvuuksia, joiden vuoksi halutaan jatkaa keskustelua, järjestetään neuvonpito.

Lapset puheeksi neuvonpitoon voidaan kutsua mukaan tarvittavia oppilashuollon työntekijöitä, tukipalveluiden työntekijöitä tai esimerkiksi perheen läheisiä aikuisia, joilla on mahdollisuus ja halu tukea kyseessä olevan lapsen arkea. Lapsen mukanaolo kussakin keskustelussa päätetään erikseen tilanteen ja lapsen kehitystason mukaan. Kaikissa keskusteluissa tehdään toimintasuunnitelma.

Esioppilaan siirtyessä kouluun, nivelvaiheessa tiedot esioppilaasta siirretään kaavakkeella Matkalla esikouluun. Esiopettajat täyttävät yhdessä huoltajien kanssa tiedonsiirtokaavakkeen Esiopetuksesta – kouluun. Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai koulun erityisopettaja osallistuvat palaveriin. Kaavakkeet toimitetaan koulun erityisopettajalle, rehtorille/koulunjohtajalle tai tulevalle luokanopettajalle. Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja järjestää tiedonsiirtopalaverit esikoululaisen siirtyessä kouluun joko keväälle ennen koulun alkua tai heti alkusyksyyn. Mukaan kutsutaan huoltajien, mahdollisten terapeuttien lisäksi koululta riittävän monipuolinen edustus kuten tulevan koulun erityisopettaja, luokanopettaja ja rehtori/koulunjohtaja.

Esioppilaalla on tuen tarpeen ilmetessä mahdollisuus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Kolmiportaisen tuen päätökset ja kaavakkeet kirjataan Wilmaan, näin esioppilaan tehostetun ja/tai erityisen tuen alkupolku tulee näkyviin. Pedagogisen arvion ja selvityksen kirjaa esiopettaja tai varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja ja koululla erityisopettaja. Muut asiakirjat joko varhaiserityisopettaja/erityisopettaja tai alue-esimies/rehtori/koulunjohtaja. Päätökset kirjaa aina alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori/koulunjohtaja. Kaikilla kunnan esioppilailla ja työntekijöillä on omat Wilma-tunnukset.

0 kommenttia

Johdanto

Käsitteiden määrittelyä

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Kasvun ja oppimisen tuki ja lukuun 6 sisältyvä oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Tukimateriaalia

<https://peda.net/id/60b0063ac>

Kolmiportainen tuki

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä [1]. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

[1] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

Tuen tarpeen arviointi

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Yhteisöllisyys ja yksilöllisyys

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Varhainen tuki

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa.

Tuen järjestämisen lähtökohta

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistymisen lapsille näkyväksi.

Oman esiopetusryhmän ensisijaisuus

Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

Tietojen siirto

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Tuen mahdollisuus ja periaatteet

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[1]. Kun lapsella on tuen tarvetta, huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille on hyvä kertoa tuen mahdollisuudesta ja sen keskeisistä periaatteista. Lapset osallistuvat yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, heille sopivalla tavalla.

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Tuen ja oppilashuollon ero

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Huoltajaa kannustetaan tukemaan osaltaan lastaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso luku 6 Oppilashuolto).

5.3 Yleinen tuki

lin kunta

Yleinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Pedagogisina menetelminä käytetään mm. pienryhmiä, ryhmäavustajan tai ohjaajan tukea, kuvia tai apuvälineitä. Esioppilaan yleisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja, erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Yleinen tuki toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajien ja tarvittaessa varhaiserityisopettajan tai erityisopettajan moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa pidetään yhteinen esiopetuspalaveri. Palaverissa täytetään esiopetussuunnitelma – kaavake , johon kirjataan ylös kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja yhteistyökeinot. Esiopetussuunnitelma kaavakkeen liitteeksi laitetaan esikoulukaavake . Esikoulukaavakkeen huoltajat ja esikoululainen täyttävät kotona ennen esiopetussuunnitelmapalaveria. Kaavakkeeseen kirjataan mitä odotuksia ja toiveita huoltajalla ja esioppilaalla on tulevalta esiopetusvuodelta. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään myös esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa, puhelimitse, Wilmassa sekä sähköpostin kautta. Lapset puheeksi – keskustelu on myös osa yleistä tukea

[0 kommenttia](#)

Näistä ainakin on päätettävä (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Vaikeuksien ehkäisy

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Ensimmäinen keino

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Monipuolinen yhteistyö

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osa-aikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

5.4 Tehostettu tuki

lin kunta

Tehostettu tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin tehostettu tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä, ryhmävavustajan tai ohjaajan tukea. Oppimisen tukena voidaan käyttää myös kuvia, viittomia tai muita apuvälineitä.

Esioppilaan tehostetun tuen onnistumisesta vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta erityisopettaja sekä koulunjohtaja tai rehtori. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen tehostettuun tukeen siirtoa oppilaasta täytetään pedagoginen arvio. Sen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja veo yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen arvioon kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen arvion ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen, alue-esimies tai koulunjohtaja tai rehtori tarvittaessa siirtää esioppilaan tehostettuun tukeen oppilashuoltoryhmän palaverissa.

Kun esioppilas on siirretty tehostettuun tukeen, moniammatillisessa palaverissa yhdessä huoltajien kanssa kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot määritellään ja kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilashuoltosuunnitelman seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, järjestetään yhteisiä palavereita, jutellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Päätös tehostettuun tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan tehostetun tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen arvion. Pedagoginen arvio käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen tehostetun tuen lopettamisesta tekee päivähoidon alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori. Tehostetun tuen loputtua esioppilas siirtyy yleiseen tukeen.

[0 kommenttia](#)

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Säännöllinen tai monipuolinen tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti^[1]. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

[1] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Opettajan tehtävät

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Erityinen tuki harvinaista

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

Pedagoginen arvio

Pedagoginen arvio UKK (paikallinen tarkennus)

Mihin pedagoginen arvio tehdään?

Oppilasluetteloon (Wilma).

Kuka vastaa pedagogisen arvion teosta?

Esiopetuksessa olevan lapsen vastaava esiopettaja.

Voiko ns. lavasua käyttää hyväksi?

Lavasua on vasu + kuntoutussuunnitelma, joten sitä voidaan huoltajan luvalla käyttää pedagogisen arvion laadinnassa.

Mitä tarkoittaa moniammatillinen yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa?

Esiopettaja voi kysyä koulupsykologilta, vastaavalta kuraattorilta tai kouluterveydenhoitajalta neuvoja.

[0 kommenttia](#)

Yhteistyö oppilashuollon henkilöstön kanssa

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa^[1]. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

^[1] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

Pedagogisen arvion laadinta

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on

varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Pedagogisen arvion kuvaukset

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppimissuunnitelma UKK (paikallinen tarkennus)

Mihin oppimissuunnitelma tehdään?

Oppilasluetteloon (Wilma).

Kuka oppimissuunnitelman teosta vastaa?

Lapsen esiopetuksesta vastaava esiopettaja.

Kenelle oppimissuunnitelma tehdään?

Oppimissuunnitelma on esiopettajien työkalu.

Milloin oppimissuunnitelma tehdään?

Kuukauden sisällä siitä, kun tehostettu tuki on merkitty aloitetuksi oppilasluetteloon (Primus). Poislukien tietenkin esiopetuksen keskeytykset, kuten joululoma.

Voiko ns. lavasua käyttää laatimisen tukena?

Lavasu = vasu + kuntoutussuunnitelma, joten sitä voi huoltajan luvalla käyttää.

[0 kommenttia](#)

Oppimissuunnitelma

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan^[1].

Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

[1] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

Oppimissuunnitelman tavoitteet ja laadinta

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arvioissa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa[1]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

[1] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Oppimissuunnitelman tiedot

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

5.5 Erityinen tuki

lin kunta

Erityinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin erityinen tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä, ryhmävastustajan tai ohjaajan tukea, kuvia, viittomia tai apuvälineitä.

Esioppilaan erityisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen erityiseen tukeen siirtoa täytetään pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen selvitykseen pyydetään aina molempien huoltajien allekirjoitus. Pedagogiseen selvitykseen kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen selvityksen ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen oppilashuoltoryhmä kokouksessa tarvittaessa suosittelee esioppilaan siirtoa erityiseen tukeen. Alue-esimies, koulunjohtaja ja rehtori toimittavat erityisentuen paperit liitteineen opetus ja varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee virallisen päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä.

Kun päätös esioppilaan siirtämisestä erityiseen tukeen on tehty, kutsutaan koolle moniammatillinen palaveri. Palaverissa käydään yhdessä huoltajien kanssa läpi lapsen yksilöllistä kasvua tukevat kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot. Nämä keinot määritellään ja ne kirjataan HOJKS:iin. HOJKS:n seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja. Arvioinnissa ja seurannassa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa. HOJKS on päivitettävä vähintään kerran vuodessa.

Päätös erityiseen tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan erityisen tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen selvityksen. Pedagoginen selvitys käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen erityisen tuen lopettamisesta tekee opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö. Erityisen tuen loputtua esioppilas siirtyy tehostettuun tukeen.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla toimitaan aina yhteistyössä huoltajien erilaisten asiantuntijoiden kanssa. Yhteiset palaverit ovat aina moniammatillisia. Esiopetus järjestetään omassa esikouluryhmässä ja varhaiskasvatuksen puolella myös erityisryhmissä: pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Opetuksen toteuttamisesta vastaa esiopettajan tukena varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja

Esiopetuksessa käytetään yhtenäisiä kaavakkeita. Lomakkeet ovat ladattavissa sähköisessä muodossa huoltajien ja esiopettajien käyttöön. Kasvun ja oppimisentuen kaavakkeet, joita käytetään kaikilla kunnan esioppilailla ovat seuraavat:

tiedonsiirtokaavakkeet

Tiedonsiirtokaavakkeeseen matkalla kouluun. Esiopettaja tai veo kirjaavat varhaiskasvatuksen havainnot tulevan esioppilaan kasvusta ja kehityksestä tiedoksi tulevalle opettajalle ja koululle.

Minä esikoululainen

kaavake joka täytetään kotona vanhemman kanssa esiopetuksen alettua. Siihen kirjataan vanhemman ja lapsen ajatuksia esiopetuksesta. Kaavake laitetaan esiopetussuunnitelman liitteeksi.

Esiopetussuunnitelma

Esiopetussuunnitelma täytetään yhteisessä palaverissa huoltajien kanssa. Palaveriin kutsutaan mukaan myös moniammatilliset yhteistyökumppanit.

Kotuttamissuunnitelma

Maahanmuuttajille Henkilökohtaisen opetussuunnitelman lisäksi tehdään kotouttamissuunnitelma.

valtakunnalliset kolmiportaisen tuen kaavakkeet sähköisen asioinnin sivulta ja Erityisen tuen päätös – kaavake

Tehostettuun tukeen siirtyvälle esioppilaalle täytetään esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma. Erityisen tuen esioppilaalle laaditaan esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen selvitys, HOJKS sekä erityisen tuen päätös -kaavake. Erityisen tuen päätös -kaavake laitetaan aina mukaan opetus- ja kasvatuspäällikölle, kun hänelle lähetetään asiakirjoja oppilaan erityiseen tukeen siirtämisestä.

[0 kommenttia](#)

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

[0 kommenttia](#)

Kun tehostettu tuki ei riitä

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Myös erityistä tukea saavan lapsen on saatava onnistumisen ja oppimisen iloa. Näin vahvistetaan hänen itsetuntoaan ja oppimismotivaatiotaan.

Päätösvaihe ja päätös ilman selvitystä

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästyksen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityisen tuen sisältö

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[1]. Erityisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että erityisen tuen toteuttamisessa on käytettävissä erityispedagogista osaamista.

[1]Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

Hojks

Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisulla pyritään ensisijaisesti turvaamaan lapsen oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin.

Oikeus muuhunkin tukeen

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla lapsella on oikeus myös muuhun esiopetuksen tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Pedagoginen selvitys

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

2 selvitystä ja arvio

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys[1]. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.[2]

[1] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki 34, 35 ja 36 § (434/2003)

[2] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

Pedagogisen selvityksen kuvaukset

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen oppimisen eteneminen
- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta.

Aikaisemman tiedon hyödyntäminen

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Muiden asiakirjojen hyödyntäminen

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Erityisen tuen päätös

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Erityisen tuen päätöksen teko

Erityisen tuen antamiseksi esiopetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös[1]. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa[2]. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti[3]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää lapsen pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa lapsen esiopetuksen poikkeava järjestäminen[4]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[5]. Päätös on aina perusteltava[6]. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

[1] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)

[2] Perusopetuslaki 17 § 3 mom (642/2010)

[3] Hallintolaki (434/2003)

[4] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

[5] Perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)

[6] Hallintolaki 45§ 1mom. (434/2003)

Päätös ilman tehostettua tukea

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[1]. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

[1] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

Erityisen tuen tarpeellisuuden tarkistaminen

Perusopetuslain mukaan erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistaminen esiopetuksen aikana tarkoittaa yleensä jonkin erityisen tuen päätöksessä määrätyn asian muuttamista. Tällaisia ovat esimerkiksi muutos avustajapalvelussa tai erityisissä apuvälineissä. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Hojks

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.[1] Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta.

[1] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Hojksin laadinta

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään lapselle mahdollisesti aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Hojksin sisältämät tiedot

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä kehitykseen liittyvät tavoitteet, kuten tiedolliset, sosiaaliset, motoriset, kielelliset ja emotionaaliset tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen seuranta ja arviointi

- lapsen ja huoltajan kanssa yhdessä tehtävä arvio lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaistilanteesta
- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Henkilökohtaiset ominaisuudet ja tiedonsiirto

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

Hojksin tarkistaminen

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaisesti[1]. Sitä muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

[1] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

Pidennetty oppivelvollisuus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Oppivelvollisuuden pidentäminen ennen viskaria* (paikallinen tarkennus)

1. Neuvolan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä nelivuotistarkastuksen yhteydessä: tavoitteena oppivelvollisuuden pidennystarpeen varhainen selvittäminen.
2. Päätös edellyttää lausuntoa (yleensä TAYS), jossa suositellaan oppivelvollisuuden pidennystä.
3. Kelto huolehtii, että pidennyslausunto toimitetaan pikaisesti kasvatus- ja opetustoimenjohtajalle.
4. Kasvatus- ja opetustoimenjohtaja tekee päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta.
5. Päiväkoti laatii lapselle kuntoutussuunnitelman (vasu + kuntoutussuunnitelma = lavasu)
6. Lapsen opintopolku ja tuen tarve suunnitellaan syksyn lavasu-palaverissa yhdessä huoltajien sekä varhaiskasvatuksen ja opetuksen asiantuntijoiden kanssa.
7. Kevään nivelpalaverissa (4 > E5) kelto siirtää huoltajan luvalla lapsen oppimisen ja koulunkäynnin kannalta oleellisen tiedon kuntoutussuunnitelmasta opettajan osuuteen selvityksestä ja päiväkodinjohtaja laatii siitä omat osuutensa yhteistyössä oppilashuollon ammattilaisten kanssa. Pedagoginen selvitys tehdään oppilasluetteloon (Wilma).
8. Kasvatus- ja opetustoimenjohtaja tekee ennen esiopetuksen alkamista erityisen tuen päätöksen pedagogisen selvityksen pohjalta.
9. Kuukauden sisällä erityisen tuen päätöksestä lapsen esiopettaja aloittaa HOJKSin laadinnan Wilmaan.

*) viskarilla tarkoitetaan tässä vuosiluokkaa ennen esiopetusta

0 kommenttia

Oppivelvollisuuden pidentäminen viskarin* aikana (paikallinen tarkennus)

1. Päätös edellyttää lausuntoa (yleensä TAYS), jossa suositellaan oppivelvollisuuden pidentystä.
2. Kelto huolehtii, että pidenneyslausunto toimitetaan pikaisesti kasvatus- ja opetustoimenjohtajalle.
3. Kasvatus- ja opetustoimenjohtaja tekee päätöksen pidentetystä oppivelvollisuudesta.
4. Lapsen opintopolku ja tuen tarve suunnitellaan syksyn lavasu-palaverissa yhdessä huoltajien sekä varhaiskasvatuksen ja opetuksen asiantuntijoiden kanssa.
5. Päiväkodinjohtaja toimittaa opintopolkuun, tukeen ja esiopetukseen liittyvät tiedot kasvatus- ja opetustoimenjohtajalle, joka tekee erityisen tuen päätöksen.
6. Kuukauden sisällä erityisen tuen päätöksestä lapsen esiopettaja aloittaa HOJKSin laadinnan Wilmaan.
7. Kevään nivelpalaverissa (E5 > EO6) päivitetään HOJKS ja tarvittaessa pedagoginen selvitys, mikäli siihen on tulossa merkittäviä muutoksia.

*) viskarilla tarkoitetaan tässä vuosiluokkaa ennen esiopetusta

[0 kommenttia](#)

Oppivelvollisuuden pidentäminen

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin[1]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. [2] Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

[1] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. (628/1998)

[2] Perusopetuslaki 9 § 2 mom. (628/1998)

Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset

Pidentetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidentettyyn oppivelvollisuuteen.[1] Päätös pidentetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. [2] Pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

[1] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

[2] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 1 mom. (1288/1999)

Varhainen tiedottaminen

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Opetuksen järjestämisen 3 tapaa

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin^[1] eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 27 §

5.6 Perusopetuslaissa säädettyt tukimuodot

Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot

Esiopetuksessa tuen käytännön järjestelyistä vastaa lissä esiopettajien lisäksi veot ja alue-esimiehet varhaiskasvatuksen esiopetusryhmissä ja erityisopettajat ja rehtorit /koulunjohtajat koulun esiopetuksessa. Toteutuksesta suunnittelusta ja arvioinnista vastaa pääsääntöisesti esiopettaja ja veo tai erityisopettaja Ei tahot toimivat tiiviissä yhteistyössä. Erityisesti yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa. Heidän kanssa mietitään esioppilaan kasvua ja kehitystä yhteisissä palaverissa, keskustellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ja ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät^[1] hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

[1] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

0 kommenttia

Osa-aikainen erityisopetus

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Oikeus osa-aikaiseen erityisopetukseen

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen ohessa[1]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksia oman toiminnan ohjauksessa, tarkkaavaisuudessa tai vuorovaikutustaidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla.

[1] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

Joustavat järjestelyt

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista esiopetuksessa tiedotetaan kaikille huoltajille. Sen toteuttamista suunnitellaan ja sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Lapsen oikeus tukipalveluihin

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[1]. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

[1] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

Tulkkaus

Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien lasten kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkiä tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten lasten kohdalla

tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Lapsen kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea lasta kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustaja

Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Apuvälineet

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Tuen suunnittelu

Lapsen kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Lapsen tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota esiopetusyksikön omalla henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten lapsille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Tuesta päättäminen

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa. Erityistä tukea saavan lapsen palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

5.7 Paikallisesti päätettävät asiat (koottuna)

Paikallisesti päätettävät asiat (koottuna)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestämisen käytännöt mahdollisimman konkreettisesti opetuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Opetussuunnitelmassa voidaan käyttää perusteiden tekstiä soveltuvin osin.

kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

lin kunnan esiopetuksessa esiopetuksen kasvun ja oppimisen tuki järjestetään lapsen erityistarpeiden mukaisesti esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Ryhmän oppimisympäristöä muokataan tukea tarvitsevan esioppilaan tarpeiden mukaan. Kommunikoinnin ja keskittymisen tueksi käytetään esim. akustiikkalevyjä, kuvia, viittomia, apuvälineitä ja pienryhmiä. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa on 3-6 -vuotiaille suunnatut erityisryhmät: pienryhmä ja integroitu erityisryhmä, joissa esikoululaiselle voidaan antaa tehostetusti osa-aikaista esiopetusta ja heitä voidaan tukea yksilöllisesti erityistarpeidensa mukaan. Varhaiskasvatuksessa lakisääteisen esiopetuksen ajan (4-3h/pvä yhteensä 19h/viikko.) jälkeen esioppilas voi osallistua myös varhaiskasvatuksen osapäivähoitoon tai kokopäivähoitoon. Osapäivähoito on 5 h tai alle/päivä ja kokopäivähoito on yli 5h /päivä. Esiopetusryhmissä toimii tarvittaessa myös ryhmäavustaja tai koulunkäynninohjaaja esikoululaisten tukena.

Esiopetuksessa on tavoitteena ennaltaehkäisevä ja varhaisen puuttumisen toimintamalli. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja on huolen herättyä yhteydessä huoltajiin, varhaiserityisopettajan ja oman alueensa alue-esimieheen. Koulun esiopetuksessa esiopettaja on yhteydessä huoltajien lisäksi esiopetukselle kohdennettuun erityisopettajaan tai rehtoriin/koulunjohtajaan. Huoltajat, alue-esimies ja varhaiserityisopettaja tai huoltajat, koulunjohtaja tai rehtori ja erityisopettaja miettivät yhdessä esiopettajan kanssa yhteistyömuotoja, menetelmiä ja tukimuotoja joilla esioppilaan kasvua ja oppimista voidaan tukea. Varhaiskasvatuksessa alue-esimiehet ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja ovat vastuussa tuen järjestämisestä, seurannasta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Erityisopettaja ja varhaiserityisopettajat vastaavat käytännön konsultoinnista ja alue-esimiehet ja rehtorit/koulunjohtajat tukimuodoista ja päätöksistä.

Esikoulussa toimitaan yhteistyössä oppilashuollon palveluista vastaavien, huoltajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa. Kasvussa ja oppimisessa tukea tarvitsevaa esioppilasta tuetaan yhteistyössä perheiden ja eri toimijoiden kanssa moniammatillisesti. Asiantuntijoina ja yhteistyökumppaneina voivat toimia mm psykologit, terapeutit, kuraattorit, terveydenhoitajat, sosiaalitoimi, OYS tai Tahkokangas. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä Wilman, palaverien, puhelinkeskustelujen avulla. Lisäksi yhteistyötä tehdään esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa. Palaverihin kutsutaan mukaan vanhempien suostumuksella ne asiantuntijat, jotka lapsen asioissa ovat mukana.

lin kunnassa on käytössä lapset puheeksi -menetelmä. Esioppilaan vahvuuksien sekä oppimis- ja kehitystarpeiden selvittämiseksi. Lapset puheeksi -menetelmän tavoitteena on ennaltaehkäistä perheiden ja lasten arkea uhkaavat tilanteet. Lapset puheeksi keskustelussa kartoitetaan lapsen arjessa olevia voimavaroja kotona ja koulussa. Keskustelu tukee lasten kehitystä etenkin, kun lapsen elämäntilanteeseen liittyy vaikeuksia. Lapset puheeksi menetelmässä on kaksi keskustelua. Lapset puheeksi keskustelu ja tarvittaessa neuvonpito pidetään kaikkien perheiden kanssa 8 kertaa. Ennen kouluikää ensisynnyttäjälle, 2, 3 ja 6 -vuotiaille ja koulussa toisella, neljännellä, seitsemännellä ja yhdeksännellä luokalla.

Lapset puheeksi keskustelu käydään esikoulussa huoltajan/huoltajien ja esiopettajan kanssa. Tällöin käydään perustason Lapset puheeksi keskustelu, jossa tunnustetaan lapsen elämässä olevia vahvuuksia (arjessa normaalisti sujuvia asioita) sekä mahdollisia haavoittuvuuksia (asioita, jotka ovat tai joista voi koitua ongelmia, jos niille ei tehdä mitään). Mikäli keskustelussa nousee esille useita tai suuria haavoittuvuuksia, joiden vuoksi halutaan jatkaa keskustelua, järjestetään neuvonpito.

Lapset puheeksi neuvonpitoon voidaan kutsua mukaan tarvittavia oppilashuollon työntekijöitä, tukipalveluiden työntekijöitä tai esimerkiksi perheen läheisiä aikuisia, joilla on mahdollisuus ja halu tukea kyseessä olevan lapsen arkea. Lapsen mukanaolo kussakin keskustelussa päätetään erikseen tilanteen ja lapsen kehitystason mukaan. Kaikissa keskusteluissa tehdään toimintasuunnitelma.

Esioppilaalla on tuen tarpeen ilmetessä mahdollisuus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Kolmiportaisen tuen päätökset ja kaavakkeet kirjataan Wilmaan, näin esioppilaan tehostetun ja/tai erityisen tuen alkupolku tulee näkyviin. Pedagogisen arvion ja selvityksen kirjaa esiopettaja tai varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja ja koululla erityisopettaja. Muut asiakirjat joko varhaiserityisopettaja/erityisopettaja tai alue-esimies/rehtori/koulunjohtaja. Päätökset kirjaa aina alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori/koulunjohtaja. Kaikilla kunnan esioppilailla ja työntekijöillä on omat Wilma-tunnukset.

Esioppilaan siirtyessä kouluun, nivelvaiheessa tiedot esioppilaasta siirretään esiopetuksesta kouluun. Esiopettajat täyttävät yhdessä huoltajien kanssa tiedonsiirtokaavakkeen Esiopetuksesta – kouluun . Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai koulun erityisopettaja osallistuvat palaveriin. Kaavakkeet toimitetaan koulun erityisopettajalle, rehtorille/koulunjohtajalle tai tulevalle luokanopettajalle. Tarvittaessa varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja järjestää tiedonsiirtopalaverit esikoululaisen siirtyessä kouluun joko keväälle ennen koulun alkua tai heti alkusyksyyn. Mukaan kutsutaan huoltajien, mahdollisten terapeuttien lisäksi koululta riittävän monipuolinen edustus kuten tulevan koulun erityisopettaja, luokanopettaja ja rehtori/koulunjohtaja.

Yleinen tuki

Yleinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Pedagogisina menetelminä käytetään mm. pienryhmiä, ryhmäavustajan tai ohjaajan tukea, kuvia tai apuvälineitä. Esioppilaan yleisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja, erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Yleinen tuki toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajien ja tarvittaessa varhaiserityisopettajan tai erityisopettajan moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa pidetään yhteinen esiopetuspalaveri. Palaverissa täytetään esiopetussuunnitelma – kaavake , johon kirjataan ylös kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja yhteistyökeinot. Esiopetussuunnitelma kaavakkeen liitteeksi laitetaan esikoulukaavake . Esikoulukaavakkeen huoltajat ja esikoululainen täyttävät kotona ennen esiopetussuunnitelmapalaveria. Kaavakkeeseen kirjataan mitä odotuksia ja toiveita huoltajalla ja esioppilaalla on tulevalta esiopetusvuodelta. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään myös esioppilaan haku- ja tuontitilanteissa, puhelimitse, Wilmassa sekä sähköpostin kautta. Lapset puheeksi – keskustelu on myös osa yleistä tukea

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin tehostettu tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä, ryhmävastustajan tai ohjaajan tukea. Oppimisen tukena voidaan käyttää myös kuvia, viittomia tai muita apuvälineitä.

Esioppilaan tehostetun tuen onnistumisesta vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta erityisopettaja sekä koulunjohtaja tai rehtori. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen tehostettuun tukeen siirtoa oppilaasta täytetään pedagoginen arvio. Sen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja veo yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen arvioon kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen arvion ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen, alue-esimies tai koulunjohtaja tai rehtori tarvittaessa siirtää esioppilaan tehostettuun tukeen oppilashuoltoryhmän palaverissa.

Kun esioppilas on siirretty tehostettuun tukeen, moniammatillisessa palaverissa yhdessä huoltajien kanssa kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot määritellään ja kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilashuoltosuunnitelman seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa erityisopettaja ja rehtori/koulunjohtaja. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, järjestetään yhteisiä palavereita, jutellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Päätös tehostettuun tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan tehostetun tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen arvion. Pedagoginen arvio käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen tehostetun tuen lopettamisesta tekee päivähoiton alue-esimies, koulunjohtaja tai rehtori. Tehostetun tuen loputtua esioppilas siirtyy yleiseen tukeen.

Erityinen tuki

Erityinen tuki järjestetään esioppilaan omaan esiopetusryhmään. Esioppilas voi olla varhaiskasvatuksessa myös pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Tällöin erityinen tuki järjestetään erityisryhmässä. Pedagogisina menetelminä esiopetuksessa käytetään mm. pienryhmiä, ryhmävastustajan tai ohjaajan tukea, kuvia, viittomia tai apuvälineitä.

Esioppilaan erityisen tuen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatuksessa varhaiserityisopettaja sekä alue-esimies ja koulun puolella esiopetuksesta vastaava erityisopettaja sekä rehtori/koulunjohtaja. Tuen suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa esiopettaja, varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja ja ryhmän muut työntekijät. Mikäli esioppilaalla on muita tukitoimia esim. terapiaa, terapeutit otetaan mukaan tukitoimien suunnitteluun.

Ennen erityiseen tukeen siirtoa täytetään pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen täyttää varhaiskasvatuksen esiopetuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja yhdessä, koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja yhdessä. Pedagogiseen selvitykseen pyydetään aina molempien huoltajien allekirjoitus. Pedagogiseen selvitykseen kirjatut kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot käydään läpi huoltajien kanssa moniammatillisessa palaverissa. Pedagogisen selvityksen ja huoltajien kanssa pidetyn palaverin jälkeen oppilashuoltoryhmä kokouksessa tarvittaessa suosittelee

esioppilaan siirtoa erityiseen tukeen. Alue-esimies, koulunjohtaja ja rehtori toimittavat erityisentuen paperit liitteineen opetus ja varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee virallisen päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä.

Kun päätös esioppilaan siirtämisestä erityiseen tukeen on tehty, kutsutaan koolle moniammatillinen palaveri. Palaverissa käydään yhdessä huoltajien kanssa läpi lapsen yksilöllistä kasvua tukevat kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen menetelmät ja keinot. Nämä keinot määritellään ja ne kirjataan HOJKS:iin. HOJKS:n seurannasta ja arviosta vastaavat varhaiskasvatuksessa esiopettaja ja varhaiserityisopettaja ja koulun esiopetuksessa esiopettaja ja erityisopettaja. Arvioinnissa ja seurannassa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa. HOJKS on päivitettävä vähintään kerran vuodessa.

Päätös erityiseen tukeen siirtämisestä voidaan tarvittaessa purkaa. Purkaminen tehdään aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun esioppilaan erityisen tuen päätös puretaan varhaiskasvatuksen esiopettaja ja varhaiserityisopettaja tai koulun esiopettaja ja erityisopettaja täyttävät pedagogisen selvityksen. Pedagoginen selvitys käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja päätöksen erityisen tuen lopettamisesta tekee opetus- ja varhaiskasvatuspäällikkö. Erityisen tuen loputtua esioppilas siirtyy tehostettuun tukeen.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla toimitaan aina yhteistyössä huoltajien erilaisten asiantuntijoiden kanssa. Yhteiset palaverit ovat aina moniammatillisia. Esiopetus järjestetään omassa esikouluryhmässä ja varhaiskasvatuksen puolella myös erityisryhmissä: pienryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä. Opetuksen toteuttamisesta vastaa esiopettajan tukena varhaiserityisopettaja tai erityisopettaja

Esiopetuksessa käytetään yhtenäisiä kaavakkeita. Lomakkeet ovat ladattavissa sähköisessä muodossa huoltajien ja esiopettajien käyttöön. Kasvun ja oppimisentuen kaavakkeet, joita käytetään kaikilla kunnan esioppilailla ovat seuraavat:

tiedonsiirtokaavakkeet: Tiedonsiirtokaavakkeeseen matkalla kouluun. Esiopettaja tai veo kirjaavat varhaiskasvatuksen havainnot tulevan esioppilaan kasvusta ja kehityksestä tiedoksi tulevalle opettajalle ja koululle.

Minä esikoululainen kaavake joka täytetään kotona vanhemman kanssa esiopetuksen alettua. Siihen kirjataan vanhemman ja lapsen ajatuksia esiopetuksesta. Kaavake laitetaan esiopetussuunnitelman liitteeksi.

Esiopetussuunnitelma Esiopetussuunnitelma täytetään yhteisessä palaverissa huoltajien kanssa. Palaveriin kutsutaan mukaan myös moniammatilliset yhteistyökumppanit.

Kotouttamissuunnitelma: Maahanmuuttajille Henkilökohtaisen opetussuunnitelman lisäksi tehdään kotouttamissuunnitelma.

kolmiportainen tuki: valtakunnalliset kolmiportaisen tuen kaavakkeet sähköisen asioinnin sivulta ja Erityisen tuen päätös –kaavake. Tehostettuun tukeen siirtyvälle esioppilaalle täytetään esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen arvio ja oppimissuunnitelma. Erityisen tuen esioppilaalle laaditaan esiopetussuunnitelman lisäksi pedagoginen selvitys, HOJKS sekä erityisen tuen päätös -kaavake. Erityisen tuen päätös –kaavake laitetaan aina mukaan opetus- ja kasvatuspäällikölle, kun hänelle lähetetään asiakirjoja oppilaan erityiseen tukeen siirtämisestä.

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Esiopetuksessa tuen käytännön järjestelyistä vastaa lissä esiopettajien lisäksi veot ja alue-esimiehet varhaiskasvatuksen esiopetusryhmissä ja erityisopettajat ja rehtorit /koulunjohtajat koulun esiopetuksessa. Toteutuksesta suunnittelusta ja arvioinnista vastaa pääsääntöisesti esiopettaja ja veo tai erityisopettaja Ei tahot toimivat tiiviissä yhteistyössä. Erityisesti yhteistyötä tehdään huoltajien kanssa. Heidän kanssa mietitään esioppilaan kasvua ja kehitystä yhteisissä palaverieissa, keskustellaan esioppilaan haku- ja tuonti- tilanteissa, ja ollaan yhteydessä puhelimen, sähköpostin ja Wilman välityksellä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät[1] hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

[1] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

0 kommenttia

6. Oppilashuolto

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Esiopetuksessa käytettävät käsitteet

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

Oppilashuollon merkitys

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus^[1].

[1] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

Lapsen oikeudet

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää^[1]. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetustyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetustyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon^[2]. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 1 - 2 mom.

Ero oppilashuollon sekä kasvun ja oppimisen tuen välillä

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 5^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 6 §

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

lin kunnan osuus

Peruskoulun esioppilaat noudattavat koulun oppilashuoltosuunnitelmaa, joka on kirjattu koulun opetussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksessa esioppilaiden oppilashuollon järjestämisestä, seurannasta ja kehittämisestä huolehtivat esiopetusryhmän esiopettaja yhdessä oman alueensa alue-esimiehen ja veo:n kanssa. He toimivat yhteistyössä, vanhempien ja moniammatillisten asiantuntijoiden kanssa.

Oppilashuollonpalvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Esiopettaja seuraa yhdessä alue-esimiesten ja veo:n kanssa yksittäisen esioppilaan etenemistä yksilöllisissä tavoitteissa, joista on sovittu oppilashuollonpalavereissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan.

Ennen esioppilaan sijoituspäätöstä erityistä tukea tarvitsevien esioppilaiden asia käsitellään tarvittaessa moniammatillisessa työryhmässä. Perusopetuksen erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaalle tekee koulun johtaja tai rehtori. Päiväkodin erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaalle tekee alue-esimies. Yksityisissä päiväkodeissa erityistä tukea tarvitsevien esioppilaan sijoituksesta vastaa palveluntuottaja

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Yhteistyö SOTEn, lapsen ja huoltajan kanssa

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus^[1]. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset^[2]. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 1 mom.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

Henkilökunnan ensijainen vastuu ja oppilashuollon palvelut

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla^[1]. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina^[2]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla^[3]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräjassa^[4].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 ja 2 mom.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 §

[3] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[4] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 § ja 17 §

Yhteistyö huoltajan ja eri ammattilaisten kanssa

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja^[1]. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 11 § 1 - 2mom.

Oppilashuollon jatkumo

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetussyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 25 §

Oppilashuoltoryhmät

Oppilashuollon UKK (paikallinen tarkennus)

Keitä kuuluu paikalliseen ohjausryhmään?

Valkeakoskella ohjausryhmään kuuluu vakinaisesti kasvatus- ja opetustoimenjohtaja, lukion rehtori, ammatillisen koulutuksen edustaja, koulu- ja opiskelijaterveydenhoidon johtaja sekä varhaiskasvatuspäällikkö. Muita asiantuntijoita voidaan kutsua tapauskohtaisesti.

Keitä kuuluu yksikkökohtaiseen oppilashuoltoryhmään?

Päiväkodin johtaja, alueen kelto sekä esiopettajien edustajat. Muita asiantuntijoita voidaan kutsua tapauskohtaisesti.

Kuka oppilashuoltoryhmää johtaa?

Päiväkodin johtaja johtaa varhaiskasvatussyksikkönsä oppilashuoltoa.

Mikä oppilashuoltoryhmän tehtävä on?

Oppilashuoltoryhmä ei käsittele yksittäisen oppilaan asiaa vaan se suunnittelee, seuraa ja arvioi oppilashuollon toteutumista yksikössä sekä kehittää sen käytänteitä.

[0 kommenttia](#)

Oppilashuollon 3 ryhmää

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu^[1]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

[1] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

lin kunnan osuus

Kaikki esioppilaat ovat yhdenvertaisia saamaan tarvitsemansa tuen oppimiseensa esikouluvuoden aikana. Esiopettaja ja ryhmän muu henkilökunta seuraa ja arvioi esioppilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia yhdessä vanhempien ja tarvittaessa moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa oppilashuollollisia toimenpiteitä ovat haku- ja tuontitilanteet ja sovitut keskustelut, erilliset oppilashuollon palaverit ja oppilashuoltotyöryhmän palaverit.

Varhaiskasvatuksessa esioppilaat haetaan ja tuodaan esikouluun, he eivät kulje itsenäisesti. Vanhempien kanssa voidaankin päivittäin keskustella ja tuoda esille asioita, jotka herättävät huolta. Esioppilaan huoltajien kanssa pidetään esiopetussuunnitelmapalaveri ja tarvittaessa järjestetään oppilashuollollinen palaveri, jossa käsitellään esioppilaan oppimista kasvua ja kehitystä. Palaveriin kutsutaan mukaan huoltajat, esiopettaja, veo ja tarvittaessa moniammatilliset yhteistyökumppanit.

Varhaiskasvatuksen oppilashuoltotyöryhmän palavereita pidetään, kun esioppilas siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Alue-esimies toimii koollekutsujana. Palavereita pidetään silloin, kun tehostettuun tai erityiseen tukeen siirtäminen on ajankohtaista. Palaveriin kutsutaan mukaan alue-esimiehen lisäksi veo, ryhmän esiopettaja, terveydenhoitaja, vanhemmat ja tarvittaessa muut moniammatilliset yhteistyökumppanit. Mikäli vanhemmat eivät halua osallistua, heiltä pyydetään kirjallinen lupa lapsensa asioiden käsittelyyn oppilashuoltotyöryhmässä. Oppilashuoltotyöryhmän palaverissa voidaan keskustella yhden tai useamman esioppilaan asioista. Varhaiskasvatuksessa eri päivähoitoalueet pitävät omat oppilashuoltotyöryhmänsä

Oppilashuollon yhteistyö ja siirtymävaiheen käytänteet esiopetuksesta kouluun ja varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on kirjattu Eskarikelloon, joka on osana esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Esioppilaita koskevat tapaturmien toimintaohjeet, ensiavun järjestäminen ja hoitoon ohjaus on kirjattu koulujen ja päiväkotien turvallisuussuunnitelmaan. Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteita harjoitellaan säännöllisesti pelastusharjoituksissa ja asiaa koskevat määräykset ja säännöt on kirjattu palo- ja pelastussuunnitelmaan.

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltaisiin tilanteisiin. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri.

Varhaiskasvatuksessa vanhemmat huolehtivat esioppilaiden kuljettamisesta. Koulun puolella osa esioppilaista kulkee koulukuljetuksella. Kuljetuksen odotusajoista ja turvallisuudesta säädökset on kirjattu koulujen opetussuunnitelmaan.

Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Kiva- periaatteisiin on kirjattu toimintatavat, arviointi- ja seurantamenetelmät. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltilanteisiin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä tilanteiden syntymistä. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri, johon kutsutaan tarvittaessa mukaan myös moniammatillisia yhteistyökumppaneita, kuten sosiaalitoimi, terapeutit, terveydenhoitaja. Esiopettaja yhdessä ryhmän muiden työntekijöiden ja alue-esimien kanssa vastaavat kiusaamis- ja häirintä tilanteen seuraamisesta ja arvioimisesta.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Uhka-, vaara- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat on kirjattu jokaisen yksikön omaan pelastussuunnitelmaan. Ennaltaehkäisyssä on tärkeää yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen. Asioista tiedottamisesta vastaa alue-esimies. Pelastussuunnitelma arvioidaan ja päivitetään vuosittain. Päivittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen esiopetuksessa alue-esimien. Poistumisharjoitukset tehdään yksiköissä säännöllisesti yksi tai kaksi kertaa vuodessa. Ennaltaehkäisyssä on tärkeänä yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen.

0 kommenttia

Oppilashuolto osana toimintakulttuuria

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.^[1] Yhteisöllisten

toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 mom.

Lapsen ja huoltajien osallisuus

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsen oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin^[1], joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.^[2]

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa^[1].

[1] Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

[1] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lin kunnassa

Oppilashuollon palvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan. Yksilölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös kolmiportaisten tuen eri vaiheet.

Kun esioppilaalle pidetään oppilashuollollinen palaveri tai siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Taustalla on aina huoltajien ja esiopettajan lisäksi moniammatillinen työryhmä, joka tekee tiivistä yhteistyötä. Työryhmään voi kuulua mm. perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido.

Oppilashuoltokertomukset kirjataan varhaiskasvatuksen puolella palaverimuistioihin ja kolmiportaisen tuen kaavakkeisiin. Muistioita säilytetään päiväkodilla lukollisessa kaapissa. Koulun esiopetuksessa täytetään kolmiportaisen tuen kaavakkeiden lisäksi oppilashuoltokertomuksia. Oppilashuoltokertomukset säilytetään kansliassa lukollisessa kaapissa.

Mikäli esikoululainen tarvitsee erityisruokavaliota, siitä toimitetaan keittiöhenkilökunnalle kirjallinen todistus. Lääkitsemistä tai muuta tukea sairauden hoitamiseen tarvitsevalle esikoululaiselle tehdään lääkehuoltosuunnitelma. Lääkehuoltosuunnitelmaan kirjataan, miten esioppilasta hoidetaan, kuka hoidosta vastaa, miten toimitaan ja keneen ollaan yhteydessä akuuteissa tilanteissa. Tällaisia sairauksia voivat olla esim. epilepsia ja diabetes. Esiopettaja ei ole vastuussa lääkityksestä, vaan ryhmässä toimiva avustaja /koulunkäynnin ohjaaja koulutetaan huolehtimaan lääkityksen onnistumisesta. Koulutuksen järjestävät joko vanhemmat tai sairaalan tai terveydenhoidon työntekijä.

Mikäli esioppilas kohtaa elämässään perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmia, esiopettaja on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen kunnan sosiaalitoimeen. Lain määrittelee kasvattajille lastensuojeluilmoituksenrinnalle rinnalle ”matalan kynnyksen yhteydenotto” mahdollisuuden. Siinä lapsen ympärillä olevat aikuiset koulussa voivat tiimissä arvioida lapsen tilannetta ja olla yhteydessä sosiaalitoimeen. Yhteydenotto on saman lain mukainen, kuin virallinen lastensuojeluilmoitus. Tavoitteena on, että kevyemmällä keinoilla pystyttäisiin auttamaan perheitä ja lapsia, ennen kuin asiat etenevät haastaviksi.

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Yksilökohtaisen oppilashuollon määrittelyä

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.^[1]

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 1 mom.

Vapaaehtoisuus

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen^[1]. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti^[2]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiirettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

[1] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

Asiantuntijaryhmän toiminta

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja oikeudet

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä.^[1] Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 1 ja 2 mom.

Oppilashuoltokertomus

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:^[1]

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.^[2]

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 - 4 mom.

[2] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 5 mom.

Tietojen tallennus ja luovuttaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Oppilashuoltorekisteri

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.^[1]

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

Potilas- ja asiakasrekisterit

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.^[1]

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Oppilashuollollisten tietojen luovuttaminen

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi^[1]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot^[2]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 2 mom.

[2] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

Opetuksen järjestäjän vaihtuminen

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta^[1]. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.^[2]

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 3 mom.

[2] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

lin kunnan oppilashuoltosuunnitelmat

Oppilashuollon asioissa toimitaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. He ovat mukana suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Menetelmistä tiedotetaan vanhemmille yhteisissä palavereissa, sähköisen järjestelmän kautta, puhelimitse ja vanhempainilloissa

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Päiväkotien ja koulujen on arvioitava esiopetuksen oppilashuollon toteutumista yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Alue-esimiehet, Rehtorit tai koulunjohtajat vastaavat sen toteutumisesta. Esikoulukohtaisesti on mietittävä: 1. seurannan aikataulu, 2. seurattavat asiat 3) seurannassa käytettävät menetelmät ja 4) seurantatietojen hyödyntäminen.

[0 kommenttia](#)

Laajapohjainen valmistelu

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa^[1]. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

[1] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

Oppilashuollon 3 suunnitelmaa

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus^[1]
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta^[2]
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma^[3].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

[2] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[3] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

Kunnallisten linjausten huomioiminen

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Riittävä yhdenmukaisuus

Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset.

Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Johdanto

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

0 kommenttia

Suunnitelman laadinta, tarkistaminen ja siihen perehdytys

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma ^[1]. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

[2] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Peruskoulun esioppilaat noudattavat koulun oppilashuoltosuunnitelmaa, joka on kirjattu koulun opetussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksessa esioppilaiden oppilashuollon järjestämisestä, seurannasta ja kehittämisestä huolehtivat esiopetusryhmän esiopettaja yhdessä oman alueensa alue-esimiehen ja veo:n kanssa. He toimivat yhteistyössä, vanhempien ja moniammatillisten asiantuntijoiden kanssa.

Oppilashuollonpalvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Esiopettaja seuraa yhdessä alue-esimiesten ja veo:n kanssa yksittäisen esioppilaan etenemistä yksilöllisissä tavoitteissa, joista on sovittu oppilashuollonpalaverissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan

Ennen esioppilaan sijoituspäätöstä erityistä tukea tarvitsevien esioppilaiden asia käsitellään tarvittaessa moniammatillisessa työryhmässä. Perusopetuksen erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaalle tekee koulun johtaja tai rehtori. Päiväkodin erityistä tukea tarvitsevien esiopetukseen sijoituksen esioppilaalle tekee alue-esimies. Yksityisissä päiväkodeissa erityistä tukea tarvitsevien esioppilaan sijoituksesta vastaa palveluntuottaja.

[0 kommenttia](#)

Kokonaistarpeen arviointi

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä

olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvion tehtävä ja toteuttaminen

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelman sisältö

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Kaikki esioppilaat ovat yhdenvertaisia saamaan tarvitsemansa tuen oppimiseensa esikouluvuoden aikana. Esiopettaja ja ryhmän muu henkilökunta seuraa ja arvioi esioppilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia yhdessä vanhempien ja tarvittaessa moniammatillisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa oppilashuollollisia toimenpiteitä ovat haku- ja tuontitilanteet ja sovitut keskustelut, erilliset oppilashuollon palaverit ja oppilashuoltotyöryhmän palaverit.

Varhaiskasvatuksessa esioppilaat haetaan ja tuodaan esikouluun, he eivät kulje itsenäisesti. Vanhempien kanssa voidaankin päivittäin keskustella ja tuoda esille asioita, jotka herättävät huolta. Esioppilaan huoltajien kanssa pidetään esiopetussuunnitelmapalaveri ja tarvittaessa järjestetään oppilashuollollinen palaveri, jossa käsitellään esioppilaan oppimista kasvua ja kehitystä. Palaveriin kutsutaan mukaan huoltajat, esiopettaja, veo ja tarvittaessa moniammatilliset yhteistyökumppanit.

Varhaiskasvatuksen oppilashuoltotyöryhmän palavereita pidetään, kun esioppilas siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Alue-esimies toimii koollekutsujana. Palavereita pidetään silloin, kun tehostettuun tai erityiseen tukeen siirtäminen on ajankohtaista. Palaveriin kutsutaan mukaan alue-esimiehen lisäksi veo, ryhmän esiopettaja, terveydenhoitaja, vanhemmat ja tarvittaessa muut moniammatilliset yhteistyökumppanit. Mikäli vanhemmat eivät halua osallistua, heiltä pyydetään kirjallinen lupa lapsensa asioiden käsittelyyn oppilashuoltotyöryhmässä. Oppilashuoltotyöryhmän palaverissa voidaan keskustella

yhden tai useamman esioppilaan asioista. Varhaiskasvatuksessa eri päivähoitoalueet pitävät omat oppilashuoltotyöryhmänsä

oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa

Oppilashuollon yhteistyö ja siirtymävaiheen käytänteet esiopetuksesta kouluun ja varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on kirjattu Eskarikelloon, joka on osana esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Esioppilaita koskevat tapaturmien toimintaohjeet, ensiavun järjestäminen ja hoitoon ohjaus on kirjattu koulujen ja päiväkotien turvallisuussuunnitelmaan. Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteita harjoitellaan säännöllisesti pelastusharjoituksissa ja asiaa koskevat määräykset ja säännöt on kirjattu palo- ja pelastussuunnitelmaan.

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltaisiin tilanteisiin. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri.

Varhaiskasvatuksessa vanhemmat huolehtivat esioppilaiden kuljettamisesta. Koulun puolella osa esioppilaista kulkee koulukuljetuksella. Kuljetuksen odotusajoista ja turvallisuudesta säädökset on kirjattu koulujen opetussuunnitelmaan.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

[0 kommenttia](#)

Yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat
- oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö määritellään kohdissa a ja b.

a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Esioppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä peruskoulun puolella Kiva-koulun periaatteiden mukaan. Kiva- periaatteisiin on kirjattu toimintatavat, arviointi- ja seurantamenetelmät. Varhaiskasvatuksen esiopetuksessa aikuiset ovat koko ajan läsnä ohjaten ja puuttuen kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltilanteisiin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä tilanteiden syntymistä. Tilanteista keskustellaan aina vanhempien kanssa. Tarvittaessa voidaan tilanteesta järjestää erillinen oppilashuoltopalaveri, johon kutsutaan tarvittaessa mukaan myös moniammatillisia yhteistyökumppaneita, kuten sosiaalitoimi, terapeutit, terveydenhoitaja. Esiopettaja yhdessä ryhmän muiden työntekijöiden ja alue-esimien kanssa vastaavat kiusaamis- ja häirintä tilanteen seuraamisesta ja arvioimisesta.

[0 kommenttia](#)

Suunnitelman sisältö

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Uhka-, vaara- ja kriisitilanteiden ennaltaehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat on kirjattu jokaisen yksikön omaan pelastussuunnitelmaan. Ennaltaehkäisyssä on tärkeää yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen. Asioista tiedottamisesta vastaa alue-esimies. Pelastussuunnitelma arvioidaan ja päivitetään vuosittain. Päivittämisestä vastaa varhaiskasvatuksen esiopetuksessa alue-esimien. Poistumisharjoitukset tehdään yksiköissä säännöllisesti yksi tai kaksi kertaa vuodessa. Ennaltaehkäisyssä on tärkeänä yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen.

[0 kommenttia](#)

Suunnitelman sisältö

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma^[1]. Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

[1] Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

Oppilashuollon palvelujen tarve suunnitellaan yksilöllisesti, niin että jokainen saa tarvitsemansa avun oppimiseensa ja kehitykseensä. Oppilashuollon toimenpiteitä varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ovat yhteiset palaverit ja keskustelut vanhempien kanssa haku - ja tuontitilanteissa. Perusopetuksen esioppilaat saavat tukea oman koulunsa oppilashuollosta. Ne on kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan. Yksilölliseen oppilashuoltoon kuuluu myös kolmiportaisen tuen eri vaiheet.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

Kun esioppilaalle pidetään oppilashuollollinen palaveri tai siirretään tehostettuun tai erityiseen tukeen. Taustalla on aina huoltajien ja esiopettajan lisäksi moniammatillinen työryhmä, joka tekee tiivistä yhteistyötä. Työryhmään voi kuulua mm. perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito

lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa

Oppilashuoltokertomukset kirjataan varhaiskasvatuksen puolella palaverimuistioihin ja kolmiportaisen tuen kaavakkeisiin. Muistioita säilytetään päiväkodilla lukollisessa kaapissa. Koulun esiopetuksessa täytetään kolmiportaisen tuen kaavakkeiden lisäksi oppilashuoltokertomuksia.

Oppilashuoltokertomukset säilytetään kansliassa lukollisessa kaapissa.

Mikäli esikoululainen tarvitsee erityisruokavaliota, siitä toimitetaan keittiöhenkilökunnalle kirjallinen todistus. Lääkitsemistä tai muuta tukea sairauden hoitamiseen tarvitsevalle esikoululaiselle tehdään lääkehuoltosuunnitelma. Lääkehuoltosuunnitelmaan kirjataan miten esioppilasta hoidetaan, kuka hoidosta vastaa, miten toimitaan ja keneen ollaan yhteydessä akuuteissa tilanteissa. Tällaisia sairauksia voivat olla esim. epilepsia ja diabetes. Esiopettaja ei ole vastuussa lääkityksestä, vaan ryhmässä toimiva avustaja /koulunkäynnin ohjaaja koulutetaan huolehtimaan lääkityksen onnistumisesta. Koulutuksen järjestävät joko vanhemmat tai sairaalan tai terveydenhoidon työntekijä.

Mikäli esioppilas kohtaa elämässään perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmia, esiopettaja on velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen kunnan sosiaalitoimeen. Lain määrittelee kasvattajille lastensuojeluilmoituksenrinnalle rinnalle ”matalan kynnyksen yhteydenoton” mahdollisuuden. Siinä lapsen ympärillä olevat aikuiset koulussa voivat tiimissä arvioida lapsen tilannetta ja olla yhteydessä sosiaalitoimeen. Yhteydenotto on saman lain mukainen, kuin virallinen lastensuojeluilmoitus. Tavoitteena on, että kevyemmillä keinoilla pystyttäisiin auttamaan perheitä ja lapsia, ennen kuin asiat etenevät haastaviksi.

0 kommenttia

Yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi.

Yksilökohtaisen oppilashuollon käytännöt

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa
- esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Oppilashuollon asioissa toimitaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. He ovat mukana suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Menetelmistä tiedotetaan vanhemmille palavereissa, Wilman välityksellä, puhelimitse ja vanhempainilloissa.

0 kommenttia

Lasten ja huoltajien osallisuus

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

- lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Kysymyksiä ja ehdotuksia (paikallinen tarkennus)

Päiväkotien ja koulujen on arvioitava esiopetuksen oppilashuollon toteutumista yhteistyössä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Alue-esimiehet, Rehtorit tai koulunjohtajat vastaavat sen toteutumisesta. Esikoulukohtaisesti on mietittävä: 1. seurannan aikataulu, 2. seurattavat asiat 3) seurannassa käytettävät menetelmät ja 4) seurantatietojen hyödyntäminen.

0 kommenttia

Opetuksen järjestäjän seurantavastuu

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 4 mom.

Toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi^[1]. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho esiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

[1] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

Omavalvonta

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta^[1].

[1] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 26 § 1 mom.

7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

7.1 Paikallisesti päätettävät asiat

lin kunnan osuus

Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen asettamissa puitteissa. Esiopetuksen opetussuunnitelmassa tulee kuvata opetuksen perustana olevat

- yleiset ja erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat arvot
- erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva toiminta-ajatus, tavoitteet ja toimintakulttuuri
- kasvatustieteelliset lähtökohdat, pedagogiset ratkaisut ja niiden näkyminen esiopetuksen toiminnassa.

Erityisen maailmankatsomuksen mukainen esiopetus voi perustua esimerkiksi uskonnolliseen tai kulttuuriseen katsomukseen.

Kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva opetus voi olla johonkin tiettyyn pedagogiikkaan nojaavaa (esim. Montessori-pedagogiikka yms.) ja ilmetä pedagogisina ratkaisuin, jotka konkretisoivat oppimiskäsitystä opetusjärjestelyjen ja opetusmenetelmien sekä työtapojen ja oppimisympäristöjen avulla. Toiminta, kasvatustieteet ja opetus eivät voi kuitenkaan olla ristiriidassa esiopetukselle asetettujen yleisten kasvatustavoitteiden ja opetukselle asetettujen tavoitteiden kanssa.

Esiopetuksen yleisiä tavoitteita täydentävän katsomuksellisen osion tulee käydä selkeästi ilmi esiopetuksen järjestäjän opetussuunnitelmasta. Opetuksen järjestäjän on selvitettävä esioppilaan huoltajalle esiopetuksen toiminnan, kasvatustieteiden ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset. Omaleimaisuus voi näkyä esiopetuksen arvoperustaa ja toimintakulttuuria täydentävinä osuuksina, työskentelytavoissa sekä oppimiskokonaisuuksien sisältöjen painotuksina.

Esiopetuksen järjestäjän esiopetuksen opetussuunnitelman tulee ohjata esiopettajan suunnittelua ja toimia hänen työvälineenä. Esiopetuksen opetussuunnitelmasta tulee käydä selkeästi ilmi erityiseen kasvatustieteelliseen tehtävään perustuva opetus ja yleisiä tavoitteita täydentävä osio. Esiopetuksen sisällytetty maailmankatsomuksellinen osio ei saa olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään ristiriidassa valtioneuvoston asetuksessa ja opetussuunnitelmanperusteissa määriteltyjen esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden kanssa.

Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Esiopetuksen opetussuunnitelma tulee laatia yhteistyössä lin kunnan opetus- ja varhaiskasvatustieteiden toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa mikäli esiopetusta järjestävä yksikkö ei noudata lin kunnan omaa esiopetussuunnitelmaa toteuttaessaan esiopetusta.

Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen asettamissa[1] rajoissa. Paikallinen opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa esiopetusta koskevan lainsäädännön tai esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa sen lisäksi, mitä perusteasiakirjassa aiemmin määrätään,

- mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen liittyvät esiopetuksen arvoperustaa täydentävät näkökulmat ja miten nämä näkökulmat näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa
- mitkä ovat miten erityiseen kasvatustieteelliseen järjestelmään liittyvät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut sekä miten nämä periaatteet ja ratkaisut näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa.

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

0 kommenttia

Erityinen järjestämislupa

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan esiopetuksen järjestämiseen[1]. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

[1] Perusopetuslaki 7 § (628/1998)

Yleiset ja yhteiset tavoitteet

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa esiopetukselle asetettuja yleisiä tavoitteita sekä oppimiskokonaisuuksien toteuttamiselle asetettuja yhteisiä tavoitteita. Esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta lapsia tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatustieteellisen järjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatustieteelliseen järjestelmään. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa[1].

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §